

**ELŐFIZETÉS:**  
 Egész évre . . . 6 ft.  
 Fél évre . . . 3 ft.  
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.  
 A lap szellemi részét illető  
 küldemények a szerkesztő-  
 nek, anyagiak a laptulaj-  
 donosnak küldendők.

# BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

**HIRDETÉSI DIJ:**  
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,  
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.  
 Nyiltér sora 25 kr.  
 Bélyegdíj minden hirdetésnél  
 30 kr.  
 A hirdetések Bittermann  
 Nándor könyv- és könyvnyom-  
 dászatjában és a szerkesztőnél fogad-  
 tatnak el.  
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

## Önkormányzat vagy állami közigazgatás?



kabinet rekonstrukciója óta a vérmesebb politikusok oly rózsás szemüvegen tekintenek a jövőbe és a közigazgatást, törvénykezést, ipart és kereskedelmet érdeklőleg oly szép ábrándoknak adják át magukat, hogyha mindaz, amit kívánalmak és várakozásaik keretébe foglalnak, csak részben is teljesülni fog, a régi rendszer falustól emberestől a mulandóság karjaiba dől.

A való, melyet keresünk s mely nyugalmunkat eszközölhetné, nem ritkán összefolyik államainkkal, csak hogy a törekvést, melyről azt hisszük, hogy legbiztosabban célhoz vezető, nem ritkán keserű csalódás követi.

Az önkormányzat felett meglúzták a harangot és a közigazgatás államosításával ismét egy évszázadokon keresztül jönnek bizonyult nemzeti intézményünk semmisítették meg.

Vajjon mi lesz érte a kárpótlás?

Hivatalnokaink azon része, kik állami kinevezéstől függenek, a tapasztalat szerint társadalmi tekintetben idegeneknek tekintik magukat közöttünk és idegeneknek tekintik azokat maga a nagy közönség is.

Hivatalnokaink nem tudnak összeforni a közönséggel, a közönség pedig nem akarja befogadni őket és az az odium, mely a kinevezett hivatalnokok iránt, még a német világból származott reánk, talán soha sem lesz megszüntethető, mert a nép ma sem lát bennök egyebet, mint ellenségeit, kik nem ismernek más érdeket, mint a felettük szabadon rendelkező hatalomát.

Nem lehetünk barátai a közigazgatási tisztviselők kinevezési rendszerének már azért sem, mert nem tartjuk helyesnek, hogy minden jog és hatalom egy kézbe összpontosítsassék, mert a tulajdonság centralizáció mindig veszélyeztetni a népek jogait, a nélkül, hogy érdekeiket igazán előmozdítsa.

Az ily centralizáció rendkívül megnehezíti a közszellem fejlődését és arra szoktatja a népet, hogy mindent a kormánytól várjon, mert egészséges államélet csak ott lehet, hol a kötelességek és jogok lehető egyenlően oszlanak meg, de a hol a népre csupán csak kötelességek rovatnak, a jogokat pedig egyesek abszorbálják, ott az államélet beteg, ott az államrend bomlófélben van és e felbomlást azok siettetik leginkább, akik a jogokat megvonják azoktól, akiket igazság szerint megilletnek.

Veszélyes a közigazgatási tisztviselők kinevezése azért is, mert tág tért nyit a nepotizmusnak és lehetővé teszi, hogy az egyes állások kegyencek által töltsenek be a valódi tehetségek mellözésével.

A hatalom kegyencei előtt meg fognak nyilni a sorompók, míg az önértéssel bíró egyének vagy teljesen leszorítottak, vagy alárendelt állásban fognak hagyatni. A kinevezés erősíteni fogja egyesek hatalmát, de meg fogja fosztani a társadalmat vezérelemtől, akiket eddig saját maga állított a közügyek élére.

Hogy jó közigazgatást létesítsünk, arra nézve ismernünk kell az államéletet, ismerni pedig nem a főváros szemüvegén nézve vagy a külföldi tudós elméletek alapján készült szakkönyvekből, hanem úgy, a mint az a nemzeti geniusz hatása alatt kifejlődött.

Nem a teoriák, nem a bíróban szerzett, meglehet nagyon tudományos, de nem mindig gyakorlati és észszerű kormányzati elvek legyenek az irányadók, hanem igen is azok, melyek a nemzet szellemének és történeti fejlődésének leginkább megfelelnek.

Elmondottuk az okokat, melyek a régi rendszer fentartása mellett szólnak. Bizunk a kormányelnök hazafiasságában, hogy nem fog engedni ama befolyásolásnak, mely a nemzetet egy ősi sarkalatos jogától akarja megfosztani, de bizunk a nemzetben is, hogy fel fog ébredni, mielőtt nagy

theoretikusai rajta e császármetszést véghez vitelnék.

(Ezen cikkel már könyvegében sem értünk ugyan egyet, de ha már annak tiszteltreméltó írója ide szánta, hadd jelenjen meg itt s hadd szolgáljon a máris több oldalról bejelentett hozzászólás alapjául. Ez a kérdés van olyan fontos, hogy minden vármegye s minden törvényhatósági légkörhöz szokott polgár a maga ügyét lássa benne. És csak javára szolgálhat az elvek kimaradhatatlan harcának, ha a nézetek s érvek a két vitás felfogás mindegyike mellett egyenlő elfogulatlansággal megfontolás tárgyává tételnek. Szerk.)

## „Oroszország egyetlen őszinte és igaz barátja.“

Minttha montenegrói testvéreinket az orosz udvar nem engedné az örömtől magukhoz jönni. Alig hogy híre ment, miszerint Nikolajevits Péter herceg eljegyezte Milica montenegrói fejedelem leányát, távirat jelez más hirt, mely az előzőnek még nagyobb fontosságot ad. A montenegrói fejedelem tiszteletére az orosz cár Peterhoffban udvari ebédet adott s ez alkalommal III. Sándor orosz cár, Miklós fejedelmet a következőkben köszöntötte fel: „*Én iszom Oroszország egyetlen őszinte és hű barátja, a montenegrói fejedelem egészségeért.*“

Nagy és fontos szó. Különösen midőn ilyet oly ország uralkodója mond, melynek területe saját szavai szerint a világ hatodrésztét elfoglalja.

A kis Montenegro a mai napig oly tényeket mutatott, melyek a történelemben páratlanok. E maroknyi nép tudta, — dacára minden megterhelte mellett, a végső szükségben is, — önállóságát és szabadságát fenntartani.

Elérték a montenegróiak, hogy Angolország nagy kormányfőre, Gladstone dicsőeneket mondott. Hanem ez mind elhalványodik és elvész ama nagy kitüntetés mellett, melyet az orosz cártól tegnapelőtt kaptak. Az orosz cár a montenegrói fejedelemmel *egyetlen őszinte és hű barátját látja. Ezt mondja a nagy és hatalmas Oroszország uralkodója a kis és szegény Montenegro uralkodójának.*

Ha e szavakat egy kis uralkodó egy nagy-nak mondotta volna, úgy nézne ki, mint ha magát feltolná, behizelegni akarná, ez pedig a körülményekhez képest nevetségessé válna és minden effektus nélkül maradna; ha ezt hasonló mondanák, lehetne mindennapi politikai számítás, melyel a szerződés fentartása céloztatik. Ily barátság alapulhat *egymásközötti egyforma támogatás*on. Amennyit veszek, annyit adok s lehet alap-gondolata egy politikai számításnak.

Ez eset azonban nem áll fenn ez alkalommal. Ezen szavakkal itt egy hatalmas uralkodó, *ki hajlammal viseltetik teljes erejével és hatalmával* egy uralkodóhoz, ki nem rendelkezik oly erővel, hogy az orosz cár mondhatta volna ezen szavakat, tekintettel azon erőre, mellyel a felköszöntött rendelkezik. *És éppen ebben fekszik ezen felköszöntő nagy fontossága.* A montenegrói fejedelem nem hatalmas, nincs mögötte millió szurony s mégis elért oly kitüntetést, mely páratlan.

S mért ereszkedett le az orosz cár a kis Montenegro fejedelemhez?

A montenegrói fejedelem orosz országon kívüli szláv világban a leglelkesebb tanácsosa azon szláv eszmének, mely Oroszországot nagygyá tette. *A montenegrói fejedelem tanácsosa az erkölcsi elvnek, hogy jölteveinket nem szabad sérteni; a montenegrói fejedelem a keleten mindig oly montenegrói politikát vezetett, mely helyt talált a nagy orosz keleti politika védszárnyai alatt; a montenegrói fejedelem megbízható frigyárt, ki-ben bizni lehet, hogy a válságos pereben nem fog saját népébe és ez által a többi keleti népekbe oly eszméket bevinni, melyek Oroszország és annak keleti politikájára károsak lennének.*

\*) Lehetett sejtetni, hogy az orosz cárnak ezen irányzatos nyilatkozata érzékenyen provokálni fogja mindazokat a szlávokat, akik nem elég szerencsések Montenegro sziklavárába tartozni. Az alábbi cikk a „Branik“ című szabadlevél szerb lapnak állásponjtját jelzi. A kommentártól megkíméljük a szíves olvasót, csak azt az egyet jegyezzék meg, hogy mindenki azt várta, hogy a szerbek a sértetett fogják adni.

Ezen erkölcsi erő, mellyel Miklós fejedelem rendelkezik, kihívta az orosz cár dicsőítését, hogy saját érzelmének így is oly bántó szavakban adott kifejezést.

Azonban az orosz cár felköszöntőjének van saját általános politikai jelentősége.

Igy nem beszélt még soha egy uralkodó, hogy egyet kiemelve, mondja, mily őszinte és hű barátja ez az *egy*. Midőn a montenegrói fejedelem egyedüli őszinte barátja Oroszországnak — hol vannak a többi testvérek és barátok?!

Mit jelentenek e szavak?

Az orosz cár érzi, hogy Oroszország saját állásánál fogva kihívja a többi nagy államok ellenségeskedését és hogy ez oldalon Oroszországnak őszinte barátjai nincsenek. Van neki diplomatiái hozzá simulója és ragaszkodója, de igaz barátja nincs. Ezek rendesen a válságos pillanatig bujkálnak s tartózkodnak. Az orosz cár ezt többé nem akarja. Ő nyíltan mondja: csak egy őszinte barátom van.

Ha ezt az orosz cár mondja, azt jelenti, hogy Oroszország, így elkülönítve is, nem fél s hogy tökéletesen bizik saját erejében, sőt többet mond, azt, hogy az orosz cár hiszi, miszerint bátran nézhet ellenségei szemébe, mert nyíltan tekinti őket ilyenekül, s nem félt szétzakítani azon vékony leplet, mely eltakarta Oroszország és a többi Európa közti ellenségeskedést. De teheti is.

Oroszország önmagában világ. Saját védsáncain, saját forrásaiból nyerheti erejét s magát állapotában fenttarthatja. Ez okból az alkalmas pillanatra sokáig várhat s közönyösen nézheti ellenségei mozdulatait. Jelenlegi állapotát nem félti s mindig fokozatosan terjeszkedett, azért nincs oka, hogy siessen. Azért is van politikájának állandósága és biztossága.

Az orosz cár, amint látszik, nem felejté el a szerb népet a keleten. Ott soká, igen soká fognak emlékből maradni az orosz cár szavai: „*Én iszom Oroszország egyetlen őszinte és hű barátja, a montenegrói fejedelem egészségeért.*“

## Egészséges népiskola.

II.

### Az iskolák kezelése.

Az eddigiekben körvonaloztuk az iskolaépítés és berendezés követelményeit egészségügyi szempontból, a következőkben a tanítóktól várható teendőket soroljuk fel rövid tárgyilagossággal.

Ami a tanítónak teendőit illeti az iskolában, az egészségi állapotok körül, azt a következőkben vélem fölemlíthetni és összegezni.

Kezdjük a tanév elején és kövessük azt folyásában.

Az iratkozási idő — különösen kisebb községekben — heteket vesz igénybe, ez időt minden tanító ismerkedésre és előkészítésre használja és nagyon helyesen, különösen az első osztályban, ahol mintegy az alapja tételik le ebben az egész évi fegyelemnek. Azt nem akarjuk most tárgyalni, hogy miként vezetendő az ismerkedés stb., hanem azt kimondhatjuk, hogy ez idő alatt sokat tehet a tanító az egészség ügyében is; amennyiben mindarra rászoktatja őket, ami helyes és jó, és mindattól elriasztja, ami káros. Nagyon sok gyermek lesz, ki sáros ruhában, piszkos kézzel és arccal jelenik meg az iskolában, itt mindjárt alkalma nyílik a tanítónak figyelmeztetésével és erkölcsi példáival odahatni, hogy őket a tisztaságra — mi az egészség fentartásának első követelménye — rászoktassa, azt velük megkedveltesse. Figyelmeztetendők különösen a rövid hajviseletre és ellenőrizendő, vajjon mosakodnak, megfésülködnek-e naponként. Mindez persze gyöngéden, atyai jóindulattal végzendő, nehogy a gyermekek, kik amugy is rettegnek az iskolától, félve közeledjenek abba. Az így tisztaságszeretetre szoktatott gyermek magával viszi ezt az életbe, sőt már szülei is befolyásolólag hat.

De mint mindenben, úgy a tisztaságszereteten is a tanítónak kell jöpdával a gyermekekre

hatnia. Ő magának már társadalmi állásánál fogva is, tisztességesen kell mindig megjelennie, rossz szokás pongyolában lépni be az előadásra.

Legfőbb figyelem fordítandó azonban a tanterem tisztántartására. E végből gondja legyen a tanítónak arra, hogy az évenként, a szükséghez képest több ízben is kimeszeltessék, fűsuroltassák; a terem naponként ki legyen söpörve, hogy a por a folyton mozgó gyermekek által a légtérbe ne kevertessék, evégből okvetlenül megkivántatik az iskola termének kipadoltatása.

A söprésnek tanítás után és az ablakok nyitvatartásával kell történnie, hogy a por kilüszöljék a jövő előadásig. Nagyon vétkeznek az iskolai egészség fűntartása ellen azok, kik közvetlen tanítás előtt söpörtetnek, gyakran már akkor, midőn a gyermekek nagyrésze jelen van. Ez esetet némelyek talán lihetetlennek tartják, pedig több helyen megtörténik részint tudva, részint tudton kívül.

Hogy ez helytelen eljárás, azt mondanunk sem kell. Ugyanis az ablakok nem nyithatók ki (kivált télen), mert a léghuzam ártalmas lehet; de úgy meg a por marad benn, mely a gyermekeket köhögésre készíti, tüdőjökre rakódik le s nem kevesebb bajt szerezhet, mint a léghuzam. Maga az ily söprés sem lehet tiszta, mert a folyton jövő gyermekek lábalkon ismét visszahordják a szemetet, a por pedig a butorokra illepedik le. Szóval célszerűtlen, rossz egészségtelen eljárás. Még a közvetlen előadás előtti vagy alatti locsolás is káros, amennyiben fojtó szagot terjeszt.

Hogy az iskola terme csakis iskolaterem lehet és semmi egyéb, az magától értetődik. Arról a tanítóról pedig, ki erről megfélekedzik, használna az iskolától, kamra stb. gyanánt, bátran elmondhatjuk Bárány Ignáccal, hogy méltatlan a tanítói névre.

A tanítónak figyelemmel kell kísérnie nevédekének egészségi állapotát is. Tanácsával kell őket támogatnia, esetleg az orvoshoz utasítania. A ragályos betegeket (szembaj, rüh, stb.) az iskolából ki kell zárnia mindaddig, míg orvosi engedéllyel újra jöhetnek, gondoskodván persze arról, hogy a gyermek rendszeren látogassa az orvost.

Ily gyakorlati tanácsaival a tanító kihat a közegészség tekintetében a társadalmi életre is.

Nem szükséges, hogy e célra (egészségtan cím alatt) külön órát vegyen a tanító, elég alkalom nyílik a többi tárgyakkal kapcsolatban (olvasás, természetrajz, vegytan, természettan) megjegyeztetni velük az életrendi szabályokat, ami az egészségre hasznossal vagy kárral jár.

A tanító figyelmének ki kell terjednie még a gyermekek iskolai viseletökre, testtartásukra. Már az imádkozás alatt és általában álláskor megkivánandó az egyenes testtartás. Ülésnél nem lehet megengedni, hogy az egyik jobbra, a másik balra dülve üljön, mert mind görbe vállu lesz. Némely iskolában szokásban van a kezeket előre a padra kinyújtva tartatni, ez nehéz és a mellkast összenyomja, célszerűbb karban tartani a kezét.

Különös gond fordítandó a testtartásra az írásnál és az olvasásnál, mint a hol a legtöbb és legnemesebb szervek működnek. Nem szabad megengedni, hogy az írásnál mind a két könyökük fönn legyen, de az sem engedhető meg, hogy balkarjokat lefogassák. Baj, ha oldalbordáikat, mellüket a padnak támasztják és összeszorítják. Ne engedjük meg a nagyon lehajolást, mert így szemüket rontják; a féloldalról való nézés pedig éppen eltiltandó. Némely gyermek, ha rá nem ügyelünk, balkarjára fekteti fejét és úgy ír vagy olvas; ezeket, ha nem figyelmeztetjük, mind rövidlátók lesznek. Pedig ez nagy baj lenne s ezért kiált föl egyik, a gyermekek irvoalvasásáról értekező orvosunk: „Hová jut az az ország, melynek minden katonája pápaszemest!”

Az olvasásnál ne engedjük meg a könyvnek közel tartását. De azt sem, hogy felálljanak és a padon levő könyvhöz lehajoljanak, inkább — különösen az alsóbb osztályokban — engedjük meg az ülve-olvasást addig, míg gyakorlatot, ügyességet szereznek a könyv tartásában.

Első sorban kellett volna említenem azt, hogy a gyermekek szorosan egymáshoz ne illesztessék, mert egymás melegében és gőzében, ugyszólván megfőlnék; a kemence közelébe is tartózkodjunk gyermeket ültetni, mert a lankasztó meleg aluszékonnyá, butává teszi őket.

Némely vidéken a pálinkaivás teszi tönkre a gyermekeket és népet, minek megszüntetéséhez hozzájárulni szintén főkötelessége a tanítónak.

De az nem elég, hogy a tanító növendékeinek egészsége fűntartásáról gondoskodik, oda is kell hatnia, hogy azok minél edzettebbek legyenek egészségi állapotuk is előbbre mozdíttassék. E célra egyik főeszköz a *testgyakorlat*. Csakhogy e tárgy szintén úgy volna vezetendő, mint főnebb említett az egészségtant, a többi tárggyal kapcsolatosan és nem kizárólag a heti két órában, mely órák alatt is a produkáló gyakorlatok mel-

lőzendők volnának. Vegyünk oly gyakorlatokat, melyek az izmokat foglalkoztatják, a vérkeringést fölfrissítik, de nem erőltetik. Különösen ajánlatosak e nemből a *játékok*, melyek a testedzés legjobb eszközei és a mellett még az elmésséget, ügyességet is tökélyesítik. A kézimunka is jól felhasználható az egészség tekintetében, mert az is izom fejlesztő, amennyiben erő kell hozzá, de meg a szellemet sem hagyja tétlenül.

Szóval oda kell hatnunk, hogy a gyermekek épek, edzettek legyenek első sorban s ezután fejlesszük szellemi erőiket, mert mindig igaz marad, hogy: „*Ép testben ép lélek!*”

O-Becse.

—s.—

## Hirek.

**Baja város főispánja. Ő császári és apostoli királyi Felseje f. é. május hó 31-én kelt legfelső elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy vármegyénk és városunk főispánja, Sándor Béla ur ömeltósága, Baja törvényhatósági joggal felruházott város főispáni teendőinek ideiglenes ellátásával megbízásék.**

Ugyan akármint fogjuk is föl a főispáni munkakört, Bács-Bodrogh vármegye és Zombor városa tehernek is, dicsőségnek is elég tér bármily munkabíró vállra; tehát érzésben az új munkatérnek legbiztosabban csak a bajaiak örülhetnek. Hogy miért a bajaiak, azt részint ömeltósága kormányzói tulajdonainak közismeretű voltánál, részint e lapnak vármegyei vonatkozásainál fogva, megokolni nem tartjuk szükségesnek. Egyen azonban mi is örülünk, azon, hogy a vármegyei ellenzék profétái, mihelyt megharagszanak, mindjárt „menesztek” azt a főispánt, aki nemcsak a kormányznak régi bizalmát tartotta meg s növelte, hanem az áskálódások és baljóslatok dacára is, a legfelső körök méltánylata irányában egyre fokozódik s keresetlenül is nyilatkozik.

**A beálló ünnepekre tekintettel, lapunk legközelebbi száma f. hó 14-én jelenik meg. A mai szám azért két teljes ívet foglal magában.**

**Kinevezés.** Pilaszanovics József roglaticai nagybirtokos fia József, közös hadseregbeli hadnagy, főhadnaggyá nevezetett ki és egyuttal áthelyeztetett Galiciába.

**Kinevezés.** A budapesti kir. föltgyész Szajbel Gusztáv szabadkai kir. törvényszéki díjnokot az ugyanottani ügyészséghez irnokká nevezte ki.

**Egyházi müének.** A zombori róm. kath. templomban pünkösöd mindkét napján a 10 órai nagymisén a kaszinó-egyleti dalárda nő-tagjaiból és több müekedvelő urhölgyből alakult énekkar Bergmann Agost tanár vezetése mellett Battmann J. L. két-szólamú C dur-misét (op. 335.) adja elő. A magán-részeket Auth Györgyné, Városy Lászlóné, Fejér Eulália, Lovich Aranka, Pelikán Mariska és Tessényi Vilma urhölgyek énekelik. Betétek lesznek: v a s á r n a p „Adoratio Salvatoris” Kainerstorfer Klótidától, énekl. Karvázy József ur, Rheinberger „Elegia”-ja, orgona-kísérettel mellett gondokán játsza dr. Simon József Sándor ur, és Krall János „Ave Maria”-ja, énekl. Traub József és Staudacher József urak; — hétfőn Lüdecke „Momento religioso”-ja, harmonium-kísérettel mellett gondokán játsza dr. Simon József Sándor ur, Derlik „Offertorium”-ja, énekl. Sörös Antal ur és Kintner „Ave Maria”-ja, énekl. Városy László ur.

**Az ágost. evang.** híveknek tudomásul adatik, hogy június 10-én délelőtt 10 órakor az e célra kibérelt helyiségben urvaosorával egybekötött isteniszület fog megtartatni, melyre a tisztelt hívek ezennel meghívattak. Korossy Emil ág. ev. lelkész, Gallé Emil egyházi felügyelő.

**Garáról írják** május hó 31-iki kelettel. Nevezetes emlékü napot tilt a községünk. E napon fogadtuk ugyanis fötiszt. Majorosy János püspök ur ömeltóságát. Délután 4 órakor számos koci és lovasbanderium indult ki a határra ömeltóságá elé, kit megjövet alkalmával Láng Márton ker. esp. és csataaljai plébános üdvözölt az ő szokott és ismert eloquenciájával. Ömeltósága rövid szavakban mondott válasza után az impozans menet megindult a község felé. 5 órakor harangok zugása, a tarackok durranása és lelkesítő zene adá tudt a benlévőknek a magas vendég megérkezett. A templomajtóhoz érve, kétsorban felérbe öltözött leánykák virágot hintének az oltár elé lépendő főpapnak. A templom belsejében két sorban az iskolás gyermekek foglaltak állást tanítóik felügyelete alatt; a többi benső üres tért, a lakosok sokasága lepte el. Itt az „Ecce sacerdos magnus” és „Benedicat vos omnipotens” intonálása után, ömeltósága a gyermekek katekizálását hallgatá végig, kiknek korrekt feleletei fölött több ízben magas elismerést nyilvánít. Ezután ömeltósága a plébánialakba vonult; utközben osztva a térdelő néptömegnek püspöki áldását. Ezek után történtek a tisztelgések. És pedig első sorban a tantesztület az iskolaszékkel; utána a politikai hatóság. Másnap reggel 8 órakor ömeltósága teljes ornátusban, a zsufolóság megtelt templomban misét mondott, mely alkalmossal a kerületi papság számtalan tagja celebrált. Fél 10-kor vette kezdetét a bérmálás, mely — dacára a nagy népesopornak — a legnagyobb példás rendben végződött. A bérmálás befejezése után ömeltósága meleg szavakban esetelé ennek nagy jelentőségét és egyszersmind intvén mind a gyermekeket, mind pedig a szülöket hitök védelmére. Délután 5 órakor ömeltóságától bucsut vettünk, elkisérve őt azonban a rigyicai határig, hova indulandó vala. Adja az ég Ura, hogy ömeltóságának magasatos müködése hathatós támaszul szolgáljon majdán mind a hazának, mind pedig az egyháznak!

**Bérmálás** van ma Csonoplyán, holnap szombaton lesz Kernyaján, vasárnap Gyulafalván, hétfőn Szivacon, kedden Veprovácon, szerdán Bresztovácon, csütörtökön Filipován, pénteken Kulán, szombaton Kucurán.

**Meghívás a Bács-Bodrogh megyei községi és körjegyzők egyletének folyó évi június hó 14-én reggeli 9 órakor Zomborban a megye székházában tartandó rendkívüli közgyűlésére.** A gyűlés tárgyai: 1. A múlt évi egyleti közgyűlés határozatával kiküldött bizottság által az érvényben levő közséjgyezői nyugdíj-szabályrendelet gyökeres módosítására irányuló tervezet megvitatása és elfogadása. 2. Az egyleti elnöknel az alapszabályok 13. §-a értelmében netán benyújtandó indítványok tárgyalása. Topolyán, 1889. május 25-én. Radimetzky Ferenc, egyleti elnök. Zsupanszky Lyubó, egyleti főjegyző.

**Ujvidéken** — mint hírlík — egy második kir. körjegyzői állás reudszerezése tervezetlik.

**Eljegyzés.** Mohácsy János, püvici ev. tanító, május 27-én tartotta eljegyzését Ziegler József, a gróf Chottek-féle kendergyár nyug. igazgatójának kedves leányával, Hermína kisasszonnyal.

**Szólóbirtokosok,** kertészek és vincellérek, kik a szőlő zöldséget elsajátítani óhajtják, sziveskedjenek Mihelics Péter ur szőlőjébe kifáradni — hol most az amerikai alanyokra a nemes ojtás folytatattik, — utbagazítást készségesen ad Molnár József kertész, végzett vincelléreképezész.

**Bérmálás Rigyicán.** Ömeltósága Majorosi Nep. János püspök bérmálási körútjában községünk is érinté. Ünneplés fogadtatása a legösztöndb összetartásban levő három nemzetiség részéről impozánsnak mondható, a mennyiben a helybeli r. k. plébános és előjáróság által nagy tapintattal megválogatott lovas banderium, a csinos egyenruhás lövészkár és a templomi zenekar minden lehetőt megtett, ami az ünneplés sikerét biztosíthatá. A r. k. templom előtt felérbe öltözött leányok, tengernyi közönségtől körülvevő, virágzóporral fogadták ömeltóságát. A bérmálási szertartás a legnagyobb rendben folyt le. Ezt követé a diszlokoma, mely Maison Mihály plébános vendégszerető asztalánál vala, s melyen a környékbeli papság, a szolgabíró, a helybeli gör. kel. lelkész stb. vett részt. A felköszöntök sorát a házigazda a biboros főpásztorra és ömeltóságára mondott tószójával nyitá meg; utána ömeltósága felköszönté a szolgabírót, a helybeli gör. kel. lelkész és a többi vendégeket. A vig társaság délután 4 órakor oszlott fel, a midőn a községtől elbucszó püspököt Gákovára elkísérte. Községünk ezen ünneplés soha el nem mosódó emléket hagyott maga után. r. l.

**Majális.** Az ujvidéki áll. polg. leányiskola növendékei m. hó 29-én tanítóik vezetése alatt jól sikerült majalist rendeztek Kamenic kies parkjában.

**Eljegyzés.** Stvrteczky Aladár vármegyei árvaszéki írnök, eljegyezte a kedves Longauer Gizella kisasszonyt.

**O-Becséről írják:** Mult vasárnap éjjel háborudt játszott néhány híres legény. Már a botot kezdik mellőzni, revolverrel mennek mulatni s ha összekapnak, lövöldöznek egymásra. Egy koresmában több fiatal ember borozgatót, köztük Terék J., Wida F., Sági, Antal Károly és még többen. Egy fiatal iparos odaült az asztalhoz, melynél Terék tilt s ez jókedvében areul ítötte az iparost. Most a mulatságból verekedés lett, melyet az utcán revolverlövészekkel folytattak. A Szabó-féle iskola előtt lövöldöztek, az iskola falán 7—8 lövés helye látszik s ha az ablakok egy kissé alacsonyabbak, 3—4 golyó betéved a szobába. Kárt egymásban nem tettek, csak egy kis sebet kapott az egyik. A rendőrség másnap kihallgatta őket. Hogy tett-e a rendőrség az esetről jelentést a járásbírósnál, nem tudjuk; mindenesetre a legszigorubbant kell elbánni az ilyen csendháborítókkal, kik amellet még mások életét is veszélyeztetik. Megérdemlik a legszigorubb büntetést. A rendőrségtől, mely nagyon leapadt, nem kívánhatjuk, hogy mindenütt ott legyen s ilyen közveszélyes lövöldözéseket megakadályozzon, azt azonban elvárjuk, hogy ha tudomására jön ily botrányos dolog, akkor a legszigorubbant járjon el a verekedő hősökkel.

**Nyilvános köszönet.** Mult szerdán az apatini utcát, a merre százával jár ki fürdeni a melegtől eltikkadt közönség, a mennyire lehetett, fölsöpörték. A fürdőbe és szőlőbe járó közönség nevében ezen figyelemért a polgármester urnak hálás köszönetet mondunk.

**Eljegyzés.** Serlegi Márk csuroghi tanító, a napokban jegyezte el Flesch Mina kisasszonyt, Flesch Joachim nyug. tanító leányát Zentán.

**Meghívó.** Az ujvidéki kir. kath. magyar főgymnasium „Vörösmarty-önképzőkör”-e f. évi június 8-án, mint dicsőségesen uralkodó királyunk koronázása évfordulóján, évi müködése befejezéseitől diszjunct rendez, melyre a n. é. pártfogók, szülök és irodalombarátok tisztelettel meghívattak. Tárgysorozat: 1. Magyar királyhymnus. (Komócsy Józseftől; zenéjét írta Szotyori Nagy Károly.) Előadja az ifjusági énekkar. — 2. Megnyitó beszéd. Tartja Paracetich Vince, a kör vezérelnöke. — 3. A királyra. (Baja József költeménye.) Szavalja Horváth Géza VIII. oszt. tanuló, a kör főjegyzője. — 4. A pályanyertes természettudományi értekezés felolvasása szerzője által. — 5. Költeményfűzér a tagok munkálataiból; felolvassa Bertron Gyula VII. oszt. tanuló, a kör aljegyzője. — 6. Kis János emlékezete. Toldi Ferentől; szóközi gyakorlatul, előadja Szutrély Barnabás VII. oszt. tanuló. (Pályanyertes szavalat.) — 7. Az együgyű paraszt. (Szentjóni Szabó László költeménye.) Szavalja Szalay Frigyes VI. oszt. tanuló, a kör könyvtárnoka. (Pályanyertes vig szavalat.) — 8. Titkári jelentés a kör évi müködéséről és vagyoni állapotáról, felolvassa Wagner Károly VIII. oszt. tan., a kör titkára. — 9. Vörösmarty Szózata. Előadja az ifjusági énekkar. Kezdeté 9 órakor.

**Eljegyzés.** Husveth István, derék polgártársunk hasonnevű fia, a napokban jegyezte el Karnász István szép és kedves leányát, Bertát. Az esküvő e hó folyamán tartatik meg.

**Fölvétel a hadapród-iskolákba.** A es. és kir. hadapród-iskolákba az 1889—90-iki tanév kezdetével (szeptember 18.) nagyobb számmal fognak növendékek fölvétetni. A fölvételi folyamodások legkésőbb július 25-ig ama hadapród-iskola parancsnokságához küldendők be, a melybe az illetök magukat fölvétetni kívánják. A részletes pályázati föltételeket a m. kir. honvédség Rendeleti közlönye június 3-iki, 32-ik számában, közli.

**Villámcsapás.** Cserevén e napokban Gütche Frigyes nevű gazda tanyai istállójába becsapott a villám, mely alkalmossal négy lovat agyonütött, kettőt pedig úgy talált, hogy másfélnapi kilődás után tönkre ment. Az istállóban volt béres hallását veszette.

# Melléklet a „Bácska“ 45-ik számához.

**Esküvő.** Dr. Blau Géza, köz- és váltó-üggyvéd, f. hó 12-én esküszik örök hűséget Réthy Fanni kisasszonynak Szabadkán.

**Pályázati hirdetmény.** Zombor szab. kir. város középkereskedelmi iskolájánál, évi 900 frtnyi javadalmazással ellátandó rendes tanári állásra ezenel pályázat nyitattik. Ezen állomásra csak középiskolákra a modern nyelvekből (magyar, német, francia) képzett okleveles tanár pályázhat. A megválasztott köteles úgy a középkereskedelmi, mint esetleg az alsófokú ipar- és kereskedelmi iskolában is működni és képzési tárgyain kívül a szükséghez képest más tárgyakat is előadni. Heti óraszám maximuma 22. Előnyben részesülnek azok, a kik a szerb nyelvet is beszélik. A megválasztandó tanár a városi tisztviselők nyugdíjintézetének jogos és kötelezett tagja. Pályázók Zombor szab. kir. város tanácsához címzett kérvényüket, melyben koruk, vallásuk, nős vagy nőtlen állapotuk, hadkötelezettségi viszonyuk, végzett tanulmányaik és képesítések, nyelvismereteik és eddigi szolgálataik okiratokkal igazolandók, f. évi június hó 24-ig bezárólag küldjék be. Kelt Zombor szab. kir. város közönségének 1889. évi május hó 29-én tartott rendes közgyűléséből. Dr. Csihás Benő, polgármester.

## Vasuti menetrend 1889. évi június hó 1-től.

Szegedtől Eszékig.	személyv.	személyv.	vegyes v.	omnib. v.	omnib. v.
Szeged indul	8.01	12.00	8.45		
Horgos "érkezik	8.35	12.34	9.36		
Pálics "érkezik	9.05	1.04	10.15		
Pálics indul	9.07	1.05	10.17	6.00	8.10
Szabadka "érkezik	9.22	1.20	10.36	6.17	8.30
Szabadka indul	6.37	2.10	5.34		
Tavankút "érkezik	7.01	2.50	6.09		
Bajmók "érkezik	7.20	3.19	6.40		
Militics "érkezik	7.49	4.12	7.25		
Zombor "érkezik	8.09	5.00	8.05		
Szt. Iván "érkezik	8.29	5.35	8.36		
Szóna "érkezik	8.42	5.57	8.55		
Gombos "érkezik	8.53	6.16	9.11		
Erdőd "érkezik	9.43		10.40		
Dálya "érkezik	10.10		11.29		
Dráva-Szarvas "érkezik	10.27		11.50		
Eszékre "érkezik	10.50		12.21		
Eszék indul	5.05		3.46		
Dráva-Szarvas "érkezik	5.27		4.23		
Dálya "érkezik	5.43		5.08		
Erdőd "érkezik	6.08		5.24		
Gombos "érkezik	7.08	9.15	6.24		
Szóna "érkezik	7.21	9.34	6.46		
Szt. Iván "érkezik	7.34	9.54	7.09		
Zombor "érkezik	8.00	10.49	8.10		
Militics "érkezik	8.14	11.13	8.38		
Bajmók "érkezik	8.49	12.00	9.37		
Tavankút "érkezik	9.04	12.22	10.02		
Szabadka "érkezik	9.27	12.55	10.42		
Szabadka indul	2.35	6.32	5.11	5.10	7.40
Pálics "érkezik	2.50	6.47	5.30	5.29	7.59
Pálics indul	2.51	6.49	5.32		
Horgos "érkezik	3.22	7.21	6.19		
Szeged "érkezik	3.53	7.52	7.00		
Zombortól Budapestig.	gyorsvonat	személyv.	vegyes v.	expressv.	
Zombor indul	8.00	10.49	8.10		
Szabadka "érkezik	9.27	12.55	10.42		
Szabadka indul	9.46	2.25	11.28	6.38	
Kelebia "érkezik	10.11	2.43	11.52	6.38	
Kis-Szállás "érkezik	10.11	3.03	12.20	6.38	
Kis-Körös "érkezik	10.59	4.12	1.58	7.49	
Kis-Körös indul	11.06	4.21	2.13	7.49	
Budapest "érkezik	1.25	7.30	6.40	10.05	
Budapestől Zomborig.	személyv.	gyorsvonat	vegyes v.	expressv.	
Budapest indul	8.00	2.40	9.40	2.35	
Kis-Körös "érkezik	11.04	4.52	1.48		
Kis-Körös indul	11.16	4.59	1.59	4.31	
Kis-Szállás "érkezik	12.28	5.48	3.41	4.31	
Kelebia "érkezik	12.46		4.05	4.31	
Szabadka "érkezik	1.02	6.12	4.24	5.44	
Szabadka indul	2.10	6.37	5.34		
Zombor "érkezik	5.00	8.09	8.05		
Szabadkától Belgrádig.	expressv.	személyv.	gyorsvonat	vegyes v.	személyv.
Szabadka indul	5.50	1.46	6.26	5.24	
Csantavér "érkezik		2.11		6.16	
Topolya "érkezik		2.34		6.59	
Hegyes-Feketehegy "érkezik		2.56		7.16	
Verbász-Kula "érkezik		3.16		7.30	
O-Kér "érkezik		3.34		7.44	
Kis-Szállás "érkezik		3.51		8.38	
Ujvidék "érkezik		7.40	4.19	8.21	9.17
Zimony "érkezik		8.59	6.20	9.45	11.55
Belgrád "érkezik		9.09	6.45	10.05	12.30
Belgrádtól Szabadkáig.	expressv.	gyorsvonat	vegyes v.	személyv.	
Belgrád indul	3.02	5.30	3.25	8.25	
Zimony "érkezik	3.12	6.41	4.01	9.00	
Ujvidék "érkezik	4.43	7.43	7.19	11.16	
Kis-Szállás "érkezik			7.58	11.38	
O-Kér "érkezik			8.22	11.55	
Verbász-Kula "érkezik			8.28	12.18	
Hegyes-Feketehegy "érkezik			8.40	12.36	
Topolya "érkezik			8.57	1.02	
Csantavér "érkezik			10.13	1.21	
Szabadka "érkezik	6.30	9.32	10.50	1.45	
Szabadkától Bajáig.	vegyes v.	személyv.			
Szabadka (vendéglő) indul	5.45	2.45			
Csikéria "érkezik	6.32	3.20			
Bács-Almás "érkezik	7.18	3.52			
Bikity-Borsód "érkezik	8.02	4.26			
Baja "érkezik	8.52	5.02			
Bajától Szabadkáig.	személyv.	vegyes v.			
Baja indul	10.26	6.50			
Bikity-Borsód "érkezik	11.05	7.51			
Bács-Almás "érkezik	11.45	8.47			
Csikéria "érkezik	12.10	9.21			
Szabadka (vendéglő) "érkezik	12.40	10.00			
Kis-Körösől Kalocsáig.	vegyes v.	személyv.			
Kis-Körös (vendéglő) indul	11.27	5.10			
Kecel "érkezik	12.09	5.48			
Öreg-Csertő "érkezik	12.40	6.15			
Kalocsa "érkezik	1.07	6.38			
Kalocsától Kis-Körösig.	személyv.	vegyes v.			
Kalocsa indul	8.55	2.18			
Öreg-Csertő "érkezik	9.19	2.46			
Kecel "érkezik	10.03	3.35			
Kis-Körös "érkezik	10.26	4.02			

**Észrevétel.** A kövén nyomott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.  
A vonatok közlekedési ideje a budapesti idő szerint van ki-tüntetve.

**Esküvő.** Dr. Pavlovits István ujvidéki ügyvéd bájos leányát, Desana k. a-t, m. hó 26-án vezette ol-tárhoz Andrievits Jován sabaci ker. mérnök.

**Szüneti táncitanítás.** Herczenberger Sándor, előnyösen ismert táncmestertünk, tekintettel az ifjúság szünetjére, f. évi július hó 1-től a „Vadászkürt“ szálloda nagytermében igen jutányos tanítási díj mellett egy kéthavi táncitanítási ciklust nyit. Hogy a táncosok lehetőleg egyszerre részésszüljenek az oktatásban, a be-irások már f. hó 20-tól eszközöltek.

**Halálozás.** F. hó 1-én idős Bodnár Mihály, Ujvidék város nestora, élte 95-ik évében jobblétre szenderült. Temetése f. hó 3-án a közönség nagy részvéte mellett ment végbe.

**Meghívó.** A Zomborban rendezendő kiállítás ügyében f. év június hó 10-én délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében értekezlet tartatik, melyhez a választmány tagjai tisztelettel meghívattak. Zombor, 1889. évi június 7-én. Schaffner József és Zsuljevits Ernő, kiállítás elnökök.

**Körrendelet.** Magyar királyi belügyminiszter. Előfordult az az eset, hogy az országos tébolydák egyike oly elmebeteg szállítattott, aki egyszerűen trachomában szenved; miért is annak azonnali elkülönítéséről s különleges gyógykezeléséről, az intézet céljától és berendezésétől eltérő módon kellett gondoskodni. Tekintettel arra, hogy a nagyobb betegforgalmu intézetekben az ily ragályos megbetegedések elmebeteg felvétele súlyos következményekkel járhatna, meny-nyiben a ragályos kör ezen intézetekbe könnyen behurcolható, felhívom a törvényhatóságot, hogy sür-gősen intézkedjék az iránt, miszerint az országos téboly-dákba, vagy valamely közközlő tébolydai osztályára elszállítandó elmebeteg ezentul mindenkor előzetesen orvosilag vizsgáltassanak meg arra nézve: vajjon nem szenvednek-e azok trachomában? s az erről szóló lele-tet, melyben határozottan felemlítendő, hogy az illető trachomában-e, vagy sem? a beteg kísérője, éppen ugy, mint az elmebetegre vonatkozó szabályszerű körraj-zot, az intézetben való megjelenésnél, az intézet igaz-gatójának okvetlenül nyújtsa át. Egyszerűen intézked-jék a törvényhatóság az iránt is, hogy a törvényhatósága területén levő bármely kórházból esetleg az országos vagy egyéb gyógyintézetekbe elszállítandó elmebetegek is előzetesen vizsgáltassanak meg a trachomára nézve, s az illető kórházi orvos által, az elmebetegsége von-atkozó körrajzon kívül, a trachoma iránt külön lelet állítsassék ki, a mely lelet az intézetben való megjele-nés alkalmával haladéktalanul az intézet igazgatójának átadandó. Egyuttal figyelmeztetem a törvényhatóságot, hogy az e részben mulasztást tevőkkel szemben, a tör-vényszerű eljárásnak leendő helye. Budapest, 1889. évi május hó 26-án. Baross s. k.

**Eljegyzés.** Hegyi Jenő, Herczenberger Sándor derék cimbalmosa, e napokban eljegyezte Durscht János kedves leányát, Mariskát.

**Jégeső.** Pacséról írják: Folyó hó 3-án nagy esapás érte közszégek határát, ugyanis egy óráig tartó jégvihar volt s elvert 3 dőlő termést, a kár rendkívüli nagy s biztosítva igen kevés volt.

**Lopás.** Pacséron f. hó 3-án éjjel Gönczi Ferenc jómódu polgár házat ismeretlen tettesek kiásták s majd-nem tökéletesen kiürítették, elvive 400 frt készpénzt is. A tetteseket nyomozzák.

**Menyegző.** Mayer István, zombori fűszerkeres-kedő e hó 3-án oltárhoz vezette Ujvidéken Hanslich Kar-olina kisasszonyt. Násznapok voltak: Thum Vince Zom-borból és Sielt József Ujvidékről.

**Jubileum.** Markovits Jován, ujvidéki gör. kel. plébános, f. hó 2-án tartotta meg az uszpenszaki tem-plomban áldozásának 50 éves jubileumát. A 78 éves jubilans az nap d. e. ünnepélyes istentiszteletet tartott.

**Az ujvidéki szerb sajtó** nagy elismeréssel adozik a Kisfaludy-társaságnak Jovánovics János szerb költő megünnepeléséért. Nagy súlyt fektet arra, hogy oly kitűnő irodalmi társaság, mely a legjelesebb magyar írókból áll, elismeréssel van a magyarországi többi nem-zetiségnek kiváló irodalmi férfiai iránt. Jovánovics mindenestire egyike azoknak, ki első sorban megérdemli a kitüntést, mert a magyar irodalom gyöngyét annyi költészettel és bübájallal még át nem íltették egy más nemzet irodalmába, mint azt Jovánovics tette, ki a szer-beket kiváló módon ismertette meg a magyar remek-írókkal. Az ujvidéki „Zásztava“ hosszabb leírást kö-zöl az ünnepély lefolyásáról, mely mindenben kitűnően sikerült. A Jovánovics tiszteletére adott banketten ur-lakodott hangulatot is a legszeretelméltóbbnak mondja: látszott — ugymond a szerb lap, — hogy a magyarok ez alkalommal igen őszinték voltak, különösen a Kis-faludy-társaság érdemes tagjai mindent elkövettek, hogy a jubilaris ünnepély minden tekintetben méltó legyen Jovánovicshoz. A banketten a magyarok a szerbekkel a legőszintebben társalogtak s a legjobb hangulatban és a legszebb emlékekkel váltak el egymástól. Mi is, a magunk részéről hálás köszönetünket nyilvánítjuk a Kisfaludy-társaságnak, mely Jovánovicsot ünnepelve, ezzel mi irántunk tiszteletet nyilvánított.

## Irodalom.

**Uj könyvek:** Zsidó hit- és erkölestan I. rész. Irta Halász N. Ára 70 kr. — Látáspróbák, összeállította Csapodi István dr. Ára 80 kr. — Emléklapok dr. Ger-lőczy Gyulának mint műgyemegni tanárnak 25 évi mű-ködeséről. Ára 30 kr. — Méretes és rimes közmondá-sok. Ára 50 kr. — Haluska Bendek eredeti bohózat, 3 felvonásban. Irta Bartók Lajos. Ára 70 kr. — Tépett rózsák, költemények. Irta Pap József. Ára 60 kr. — Kap-hatók: Sehön Adolf könyvkereskedésében Zomborban.

**Megjelent** Utmutató, a magyar és közös közlekedési vállalatok hivatalos menetrendkönyve. VIII. évfolyam. 1889. június. Kiadja a „Vasuti és Közlekedési Közlöny“ szerkesztősége. Tartalmazza: A magyar, közös osztrák és a csatlakozó külföldi vasutak, valamint a magyar és közös hajózási vállalatok menetrendjeit, a bel- és külföldi utirányokat, a magyar postajáratokat stb. Középeurópa vasuti térképével. Megjelenik évenként 10-szer. Előfizetési ár egész évre 5 frt. Egy füzet ára 50 kr. A „Vasuti és Közlekedési Közlöny“ tulajdona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Podmaniczky-utca 17/b. sz. Budapestben.

**Ujdonság.** Budapesti kirándulási térkép. Készítette Hasek F. Ára 80 kr. — Csepreghy F. összes mű-vei I—V. kötet, ára 5 frt. — Dr. Goldzieher V. Az idült ragályos szeggyuladások, a trachoma, klinikai tanulmány, ára 80 kr. — Oszmán, Török népköltészeti gyűjtemény, ford. dr. Kunosi Ignác, ára 2 frt 80 kr. — 1889. tör-vények gyűjteménye jegyzetekkel és magyarázatokkal, I-ső füzet, I—IX. t. c., ára 30 kr. — Rieal poetika és olvasó, ára 1 frt 30 kr. — Pór Antal, Trecsenyi Csák Máté, ára 2 frt 80 kr. — Fraknoi, Erdődi Bakócz Tamás, ára 3 frt. — Angyal, Késmárky, Thökoly Imre, ára 4 frt. — Raab, Egyetemes naptár a Juliani, Grego-riani, zsidó, zsidó Juliani, zsidó Gregoriani időszámítás-hoz, ára 7 frt. — Conducteur, júniusi füzet, magyar-né-met, ára 50 kr. — Páris és környéke (átmutató a kiállítá-son), ára 1 frt 50 kr. — Kapható: Kollár József könyv-és zenemű-kereskedésében.

**Zeneművek.** Lack, Petites Etudes Romantiques, ára 3 frt. — Az asszonyok büne, magyar népdalok, ára 1 frt 50 kr. — Priechar, Sommer-Zauber-Lied, ára 75 kr. — Szent Gály Gyula, Három dal, ára 80 kr. — Mátray, 25. §. két éves önkéntesek indulója, ára 72 kr. — Magyar Salon, komoly zongoraművek gyűjtem. Egy füzet ára 60 kr. — Pospischill, Reve D'amour Gavotte, ára 90 kr. — Ifj. Falk Zs. Várakozás a hóban, keringő, ára 1 frt. — Kaphatók: Kollár József könyv- és zenemű-kereskedésében.

## Ó-Becse, 1889. június 5.

„A selymeszet veszedelme“ címen a 42. számú lapban ídvös cikkeske jelent meg, melyhez a mi zidő-künkön tapasztaltak után a legkétségesebben hozzájárulunk.

Számos esetben tapasztaltuk azt, hogy a szeder-levelszedők a cikkekben említett barbársággal járnak el. Nem egyenkint szedik a levelet, hanem megfogják a fiatal ágakat tövüknél és végig húzzák rajtuk tenyert-keket, lerántván minden levelet, gyümölcsöt, sőt a fa hé-jából is több darabot annyira, hogy egyes fák mintha hernyó rágta volna le, egész kopaszban meredezzen az égnek; de ez nem elég. A levelszedő uraságok igen ha-mar belefáradnak a szedésbe s ilyenkor nem nagyon szednek, hanem egyszerűen letörök az ágakat, zsákjaikba gyömöszölik s ugy viszik haza, ott egész kényelemmel szedvén le róluk a hasznavehető, a többit pedig elte-szik száradni, majdan tüzelőnek használandván fel.

A selyemtermelési ipar igen szép lendületnek örvendett és örvend még most is, de a fenti eljárás aligha igen szomorú következményeket nem fog vonni maga után.

A hatóság megtesz mindent arra nézve, hogy a levelszedőket megoltalmazza, de nem lehet rossz néven venni, ha a szederfákat is oltalmába veszi, mert ez is csakis a selyemtermelés érdekében történik. Mit használna az, ha a leveleket egyik évben mint leszedik, sok selymet produkálnak, de már a jövő évben a fa esene-vészni kezd, mindig kevesebb-kevesebb tápláló anyagot szolgáltat, végre megszűnik szolgáltatni s akkor nem lé-vén honnan a selyemhernyókat táplálni, el kell veszniök, s így selyem nem produkáltatván, megszűnünk selyem-termelő állam lenni, de megszűnik a selyemtermelést mellékfoglalkozásként üző szegény embernek egyik ke-reszetága, kárba vesznek a milliókba kerülő befektetések s így az állam és egyesek is tetemes jövedelmektől el-esnek, mind csak azért, mert a levelszedőknek tetszik elbizakodottságukban józan ész adta tanácsukra hallgatni s mert a felügyelő közegek nem utasítják őket kellőleg arra, hogy eljárásukban mindig szem előtt tartsák az elvet: „élni és élni hagyni.“

Hányszor történik, hogy valamely háztulajdonos udvarában sok nagy szederfa lévén, hogy a háza előtt, az utcán, az utca díszítésül, árnyéknyeres céljából ültet-tett egy-két fa helyett az udvarban levő sokkal többet ajánl fel a szedőknek, de ezek gúnyos nevetéssel fogad-ják az ajánlatot s abban a tudatban, hogy az utcán levő fák a község s nem egyesek tulajdonát képezik, bármely méltányos ajánlatot elutasítva, a háztulajdonost kigúnyolva, felmászának az utcai fákra s azokat tönkre teszik.

Hányszor történik az, hogy a háztulajdonos, köz-vetlen ablakai előtt levő egy-két fát megkíméltetni kéri, a házerítés mellett levő többi fára figyelmeztetvén a szedőket.

Hányszor történik meg az, hogy egy-két meddő fa is akadván a többi között, telve levelekkel, de gyüm-ölcs nélkül, megkéri a szedőket, hogy a meddő fákat használják, s mit ér el vele? a szedők csak azért is közvetlen az ablak előtt levőket s a gyümölcsözőket lepik el és rongálják el, a többit pedig csak azért is megkímélik, hogy ezzel a háztulajdonosokat bosszant-hassák.

Igen fontos a selyemtermelés, de az egyes szegény ember anyagi érdeke is talán figyelembe veendő.

Az eper-gyümölcs igen jó tápanyag a szegény ember malacainak és baromfiainak, ugy hogy számos szegény ember megveszi utolsó garasán is a malackát, bizván egyelőre az eperben, melytől malackája fejlődik és hízásra képes lesz. Elképzelhetni milyen siró szem-ekkel tekintti azt a vad pusztitást és nem csoda, ha mindenféle méltányos ajánlatára gúnyos hahota és szán-dékos bosszantás a felelet, türelméből kikelve, nem a leghizelgőbb szavakkal traktálja a tisztelt szedő suhan-cokat. Ezeknek sem kell több, otthagyják a szedést, szaladnak a hatósághoz, elferdítve adják elő a dolgokat, hivatkoznak többi társaikra, mind tanukra, s a szegény ember azt veszi észre, hogy pénzbüntetés van reá szabva, melyet megfizetni nem tudván, elzaratik, s így megőre-gedett becsületben, soha még hivatalos helyre idézve sem volt, s most egy-két izgága suhanc rendentasítása miatt még szabadság büntetéssel is lakol.

A hatóság kénytelen a milliószor hangoztatott se-lyemtermelés érdekében a lehető legszigorúbban büntetni, mert ma-holnap a selyemtermelésről külön iktatót is lesz kénytelen megfektetni, oly sűrűn érkeznek a sür-getések, figyelmeztetések, kérések és rendelkezések, s bármennyit is tesz a hatóság, mindig nem elég, mindig több kívánatik.

Mondhatom, hogy a hatóságok is beleunnak az ilyen örökös hajszába, ami bizonytal nem nagy lendü-letére válik a selyemtermelésnek.

Nem-e volna helyes, ha a levelszedőket a felügye-lők helyesen kitanítanák, s panaszok esetében először

ők vizsgálódnának, a helytelenül eljáró szedőket rendutasítanák, s csak ha világosan kitűnik, hogy okot nem adtak az elégtelenségre, csakis akkor, s csakis ok jelenték be a dolgot, nem pedig, amint gyakran történik, egymás után jönnek szülő panaszra gyermekeik elferdített eladása folytán, a mikor is a gyermekek a tanúk saját eseményeikben, terhelő vallomásokot tevének, marasztaló ítélet hozandó.

Nagy baj volt e tekintetben az is, hogy eddigelő járásunkban az állami felügyelő rendszeren olyan ember volt, aki magyarul egy kukkot sem tudott. Most már e tekintetben segítve van a bajon, amennyiben a jelenleg ide kinevezett főfelügyelő nyugalmozott őrnagy ur tisztán beszél magyarul s kinek tapintatos eljárásától bízunk, hogy a visszaélések minél ritkábban fordulandván elő, ha elő is fordulnak, békésebb uton fognak a helyentermelés s a vele foglalkozók javára elintéztetni, de meg az egyes lakosok is a zaklatástól megóvatni.

## Községi tanácsadó.

— Hasznos tudnivalók birtokosok számára. —

Irtó Bereghy Endre.

(Folytatás.)

### A zárlat.

A zárlat éppen oly természetű bir, mint a perfeljegyzés, sőt a birtok korlátozását tekintve, sokkal súlyosabb; mert a zár alá vett birtokot rendszeren a tkvi bekebelezett tulajdonos használatá alól elvonják és azt zárgondnok által kezelik mindaddig, a meddig a megkezdett perben jogérvényes ítélet meg nem hozatik.

A zárlat rendszeren a kereset beadásakor vagy pedig a per folyamán szokott elrendeltetni. A zárlat, vagyis a zár alá vétel akkor rendeltek el, hogyha valaki a tkvileg bekebelezett tulajdonos ellen rendes utu keresetet indít a tulajdonjog megítélésé iránt, és beigazolja azt, hogy a birtok értékében esökkenni fog, ha továbbra is a tkvezett tulajdonos, de ezáltal alperes által birtokoltatnék; és ha továbbá beigazolja azt, hogy az alperesnek a peresített birtok jövedelmén kívül más vagyona nincsen. A birtokjövödelem pedig az alperest nem illeti. Ily esetben szokás az ily peres birtokra elrendelni a bírói zárlatot és azt gondnok által kezelteni. A gondnok a birtok jövedelméből az adó és munkáltatási költségeken felül maradó részét köteles bírói letétbe helyezni, a mely jövedelem fél részére szokott kiadatni.

A perfeljegyzéssel korlátozott birtokot a tkvezett tulajdonos használja, míg ellenben a zárlattal korlátozottat nem. És így, ha valaki a zárlati feljegyzéssel korlátozott birtokot megvenné és azt a maga nevére bekebeleztené, nem használhatná; tehát az ily birtok megvétele éppen olyan bizonytalan, mint a lutrijáték; mert ha a felperes lesz a nyertes, az esetben a vevő neve ki fog törölteni és a birtok tulajdonjoga felperes nevére bekebeleztené. A vevő ily vételnél pusztán költségeket okoz magának és ingyen fizeti a vétel utáni illetéket, mely neki sohasem fog visszatéríteni.

### Fenyítő eljárás illetve fenyítő perfeljegyzés.

A fenyítő perfeljegyzés akkor szokott valamely tkvi birtokra feljegyezteni, hogyha a tkvben bekebelezett tulajdonos az illető birtokot hamis okmány alapján bekebelezte be a maga nevére. Ilyen eset történt Bereg megye Székelyváros községében 1860-as években. Nevezett községben lakott egy uszörös, akit Fried Volfnak neveztek. Ez a honpolgár nagyon szomjazta a kinséket és minden körülmények között földbirtokos vagyott lenni, és pedig olyképen, hogy az illető birtokokért nemmel kevesebb pénzt fizessen. Hogy ezt pedig elérhesse, szüksege volt olyan írora, aki a nyomtatott szerződések jól-rosszul képes legyen betölteni, és a kismélt birtokok tulajdonosai nevét aláírni és áhnyv tanuk nevével különböző irásokkal ellátni. E terv fényesen sikerült egy Galiciából bevándorolt és már több éven át hazánkban lakott és utóbbi időben nevezett uszörösnek gyermekei tanításával foglalkozott (rebi) dászkalban megtalálni.

Ez a Galiciából átszarmazott éreimádó, retten és hagyomány élődött belpoklos szültött, uszörös gazdájának a legjobb telkek felett kilene hamis szerződést készített, mely szerződések alapján az illető uszörös a vonatkozó birtokokat annak módja és rendje szerint a maga nevére bekebelezette.

Az uszörös ily hamis okmányok alapján a nevére bekebelezett birtokok közül csak azokat vette birtokába, a melyeknek volt telekkönyvi tulajdonosai már meghaltak volt, és csak kiskoru örökösök maradtak utánok, kik magukat a birtok ellen nem védehették. Ezen birtokok száma ötre ment fel, a még négynek a birtokba vételétől óvakodott, a mennyiben tulajdonosai még éltek. Azonban a bírasi vágy nem hagyta őt nyugodtan és perbe fogta az illető tulajdonosokat a birtok átadása iránt; de a perbefogás veszét okozta; mert az illető tulajdonosok a per során beigazolták azt, hogy ok mint jómódú gazdák birtokaikat az uszörösnek soha sem adták el, sőt időközben még más birtokokat is szereztek maguknak, és így ősi birtokaik eladására soha sem voltak kényserülve. Feljegyeztené a négy birtokra a fenyítő per, az összes periratok áttétettek a fenyítő törvényszékhez. Látna az uszörös, hogy a hamis uton szerzett birtokokat nem fogja megtarthatni, a Gottesmann—Magyar Fedor elleni perben működött ügyvéd tanácsát vette igénybe, ki azt a tanácsot adta neki, hogy az illető birtokokat adja el másoknak, ami sikerült is neki, mert akadtak hozzá két paraszt és két zsidó ember. Az uszörös felkelve a pénzt, markába nevetett; de nagyon sajnós, ezen öröme nem sokáig tartott; mert dacára a lassu perlekedésnek permenetének, mégis a 70-es években vége szakadt a fenyítő pernek, melynek eredménye az lett, hogy uszörös uram a munkaesí vár fegyházában rabkosztón eltöltendő 3 évi fegyház büzhödt levegőjének élvezésére lett elítélve és a 4 birtok felett kötött szerződések megsemmisítettek, de a 4 vevő pénze mai napig is elveszett, valamint a kiskoruk őt telke is; mert ezek érdekében nem volt ki felemelje panaszszavát és felhívja a bűnösök büntetés kiszabására jogosított földi bírák figyelmét.

A 70-es évek elején a kiskoruk közül többen nagykorukká lévén, panaszukat benyújtották az illető bíróságnak, mely megtette kötelességét; de sajnós, a szerződések hamis voltát nem lehetett beigazolni, mert az eladókul szerepeltek meghaltak, valamint az író és egyik tanu is elhalt. Az életben volt tanu pedig, ki so-

hasem is létezett a vidéken, akadt egy lengyeltől bevándorolt rebi személyében, ki esküvel erősítette, hogy a szerződések irásánál jelenvolt és hogy az illetők a vételárakat rendszerint fel is kezelték. Arra pedig ellentant nem lehetett kapni, hogy ez az ember azon a vidéken a szerződés megkötésekor meg sem fordult volna, sőt voltak olyan zsidók is, akik azt állították, hogy az illető valószínűleg az időben nevezett uszörösnek mint sáfár szolgált. Tehát e megtörtént példából meggyőződhetünk arról, hogy fenyítő perfeljegyzéssel korlátozott birtok vétele veszedelmekkel jár.

### Tulajdonigény feljegyzés.

Az 1885. évi december 15-én kiadott tkvi rendelet megengedte, hogy mindazok, a kik a helyszínelés alkalmával felvett és tkjvekbe iktatott birtokok valamelyikére akár téves felvételt, akár a hirdetményi határidő kiboesátása közben történt szerzésnél fogva igényt tartanak, igényeiket a hirdetmény kiboesátásától számított 8 hónap alatt bejelenthetik, akár azon birtok harmadik személy nevére is átiratott volna. A helyszínelés alkalmával felvett eredeti tulajdonosok ellen, ha a birtok még mindig azok nevében áll, a tulajdonigény mindíg bejelenthető.

A tulajdonigényét bejelentő, ha az igény tárgyalása napján a felek között barátságos egyezség létre nem jöhett, az esetben igénykedő a tkvi hatóság által hozott végzésében kiszabott határidőn belül köteles volt igényelt jogai érvényesítése szempontjából rendes utu keresetét az illetékes polgári törvényszéknek benyújtani és annak lett benyújtása a tkvi hatóságnál igazolni, hogy feljegyzett igénye a megkezdett perben hozandó jogérvényes ítélet benutatózásig nyitva tartassék; ha pedig a pert a meghatározott idő alatt meg nem indította, az esetben az ellenfél kérelmére a tulajdoni igény feljegyzés töröltené.

Ilyen eset történt Székelyvárosban a 60-as években az ottani 27. tkjönyvben foglalt birtokra vonatkozólag, a tévesen felvett Balán Kirila helyszínelés alkalmával bevezetett tulajdonos ellen, mely birtokot ottani lakos Martim Vaszi a rajta volt tulajdoni igény feljegyzéssel megvette, meg nem nézvén azt, hogy arra Balán Mikula tulajdoni igényét jelentette volt be 1860. évben; 1879. évben meg is nyerte igényperét, minék folytán Martim Vaszi a birtokot kénytelen volt átadni Balán Mikulának, még pedig egy esonó kötelesség ráfizetése mellett, ezenkívül teljesen elvesztette a vételári összeget is, mert Balán Kirilának nem volt mielő megtéríteni a vételárát. Azért figyelmesen kell átnézni, illetve átvizsgálni a telekkönyv melléklapját is, és ha ilyen bejegyzéseket látunk egyik-másik lapon, melyek még törletlenek, utána kell nézni, hogy miként állanak azok a per tekintetében. Az ilyen perek többnyire az illető törvényszékek előtt szoktak folyni.

Ha pedig annak jövőnk nyomára, hogy az ilyen bejegyzésekre nézve a per kellő határidő alatt folyamathba véve nincsen, az esetben az ilyen bejegyzések törölését kell kérni. De addig vételbe vagy kölesnadásba ily feljegyzésekkel terhelt birtokra vonatkozólag az illető tulajdonossal bebeszélődni nem szabad, ha csak pénzüket szándékosan az ablakon kidobni nem akarják.

Hány ember ment már fönkre és hány fog még fönkre menni az ilyen megérvényesítési elmulasztott feljegyzések miatt! Mert azoknak a száma legió, akik ily feljegyzéssel terhelt birtokokat megvásároltak és mostan vagy később azt fogják látni, hogy bajt vettek a nyakukra. És ez közvetlen azért történt, mert nem volt senki, aki őket az ily feljegyzések káros következményeire figyelmeztette volna. De ugy hiszem, hogy az itt felhözottakat átolvasva, figyelmesebbek lesznek jövőre nézve a telekkönyvi jogokat szerezni akarók, mint voltak az előbbiek.

### A gondnokság feljegyzés.

A gondnokság alá helyezett birtokot éppen ugy, mint a kiskorutól, gyámhatósági jóváhagyás nélkül megvenni vagy annak a birtokára kölesont adni nem lehet, mert aki ezt tenné, ugy járna a vétellel, mint Bereg-Rákoson számtalanok Fungó Jánossal, ki ellen annak a rákosi 13. sz. tkvi birtokára pazarlás miatt zárlat volt feljegyezve. Azért a tizenhárom birtokrészletből álló birtokát részletenként mind eladta, a sok pénzt felszedvén, vevők a vett birtokrészleteket nem voltak képesek magukra bekebelezteni, kénytelenek voltak azok használatával ideig örág megelegedni, a mennyiben időközben Fungó János elhálván, a birtok örökösödés folytán kiskoru fiára lett átírva; ennek a gyámja pedig valamennyi vevőtől visszaperelte a birtokrészleteket, sőt a vételár elvesztésén kívül a kiskorut illetett időre a haszonvételeket is kénytelenek voltak visszafizetni a perköltségekkel együtt.

Az eladáson kívül sikerült a pazarlónak egy uszörös atyafiól is 200 frtot felkölesönöznie akkért, hogy a 200 frtot birtokára bekebeleztesse és annak kamataiba vagy 100 frt évi jövedelmét hozott négy darab földjét használja. De uszörös uram is felült e gseftjével, mert a pénzt zálogjogilag bekebelezni nem bírta a gondnok hozzájárulása és gyámhatósági jóváhagyás nélkül; a földet használatába pedig nagyon betört a bieskaja, mert a gondnok a földnek használatától az uszorsát eltöltötte és minthogy ez a gondnok által megszegette, akkor a gondnok őt sommás visszahelyezési perbe fogta és sikerült a pert oly gyorsan lejártni, hogy a termés leszedése előtt a föld terményekkel együtt a gondnok kezelése alá adatott az uszörös kezéből, sőt ezenfelül 67 frt 55 kr perköltséget is kénytelen volt fizetni az uszörös.

Ezekből tehát az a tanulság, hogy a gondnokság alá helyezett birtokot venni, vagy neki kölesont adni gondnokra és a gyámhatóság bejegyzése nélkül, nemcsak hogy nem lehet, de nem is szabad, ha csak szándékosan kárt és bajt nem akarunk venni nyakunkba. Az ilyen dore vételektől őrizkedni kell, mint a tüztől.

(Folyt. köv.)

## Dalok.

### I.

Tollat, tintát vettem elő,  
Irni volna kedvem;  
És csak azon gondolkozom,  
Vajjon hogyan kezdjem.

Szöke hajfirt, ábrándos szem,  
Mosolygó kis ajkak;  
— Bár rég láttam — minduntalan  
Szemem előtt vannak.

Tollat fogok — s im' felőlük  
Álmodik a lelkem;  
Irnék, irnék és nem tudom,  
Vajjon hogyan kezdjem.

### II.

Elnézem a rózsabimbót  
Es oly búvös álomba von;  
Csak elnézem, némán, hosszan,  
De letépni ah! nem tudom.

Ugy elnézem, hogy nyil titkon,  
Elrejtözve a galyakban!  
— Hiszen — édes — éppen mint te,  
Olyan kedves, szép, ártatlan.

### III.

(Helyi dalból.)

Megmérgezve minden dalom...  
De hát másképp hogy lehetne?  
Hiszen mérget csepegtettél  
Viruló szép életembe!

Megmérgezve minden dalom...  
De hát másképp hogy lehetne?  
Kigyót hordok, és — élesem —  
Téged hordlak a keblemben.

Márton Pál.

## ZMAJ-JOVANOVICS JÁNOS.

Halászes Antal felolvasása a Kisfaludy-Társaság május 29-iki ülésén.

Jovanovics, vagy mint őt a szerbek gyermekkorától fogva nevezni szokták: Kis János 1833-ban november 23-án született Ujvidéken, tekintélyes, előkelő, régi magyar nemes családból. Női ágon közeli rokona Milan volt szerb királynak. Atyja Ujvidék város tanácsnoka, majd polgármestere volt. Már három éves korában tudott olvasni s nagyon jellemző rá nézve, hogy már akkor is valóságos kis demokrata volt, kinek érzelmeit nagyon bántotta, ha a családok őt nem keresztnevének szólították, hanem „Jufurak“ neveztek.

Az alig hét éves komoly gyermek örömet hallgatta a hősdalokat, a mondákat s örömet bolygott az erdőben és mezőkön, a természet bájaiba merülve s verseket faragva, melyeket egy bekötött könyvecskebe írogatott e cím alatt: „Egy fiatal versíró vén dalai.“

Öntudatlanul szívta magába a egyszerű szabad természetben nyilatkozó örök ösköltészetet, mely az erdők zúgásában, a falevelek titokzatos suhogásában, a vadgalambok és gerlicék bűgésében, az üde patakok esőerdőjében, a kelő s lenyugvó napban, a harmatos hajnalban s méla estszürkületben, a fellegek színváltozó játékában s a magányt kereső csalógányok ábrándos szerelemdalaiiban rejlik.

Gimnáziumi tanulmányait Ujvidéken, Halason és Pozsonyban, a jog és államtudományokat a pesti, prágai és bécsi egyetemeken végezte. Csak atya kívánságát teljesítette, midőn a jogi pályát választotta, melyhez kedve nem volt.

Tanulmányai bevégezése után 1861-ben Ujvidék sz. kir. város aljegyzőjének választották meg egyhanglag, de e tisztségről csakhamar lemondott, költői lelke nem tudván megbarátkozni a gyakorlati jogi élet sokszor „igen furesa“ igazságnézetével és követelményeivel.

Megválasztván 1863-ban az akkoriban Budapesten székelő s a Tökölly-féle „Matica“ irodalmi társulat által, a Tökölly-intézet igazgatójának, szive hálajamát követve beiratkozott orvostanulhatónak és a tudorság elnyerése után 1870-ben Ujvidékre, majd Pancsovára, Karióvára, O-Futtakra és végre Bécsbe költözött, hol tíz éven át mint gyakorló orvos működött. Lakhelyének e gyakori változtatás okai az őt s családját ért súlyos sorscsapásokban keresendők. E napokban megromlott egészsége helyreállítása végett a kies fekvésű, valódi üdülőhelyül szolgáló s a Fruska Gora hegytövében fekvő Kamienica helységbe ment lakni.

Irodalmi működése 1849-ben kezdődik a „Tavaszi regg“ című dallal, mely elé, elég jellemzően Hamcko orosz költőtől ezt a merész jelszót jegyezte: „Megálmodtam, hogy költő leszek.“

Ez a költeménye 1851-ben a szerb „Matica“ által kiadott „Letopisz“ (Évkönyvekben) látott napvilágot.

Az ezental különböző szépirodalmi lapokban megjelent szerelmi, hazafias, humoros és szatirikus dalai s magyar, francia, orosz és német költőktől átköltött költeményei, de kiválság egészséges humora csakhamar a szerb olvasó közönség kedvenc költőjévé tettek. Mint ilyen szerkeszté 1860-ban a „Komárac“ (Szünveg) című élelapot, majd 1862—63-ban a „Javor“ című szépirodalmi közlönyt ritka tapintatos ügyességgel és izléssel, melyben Garay „Kont“ja, Petöfi, Arany, Jókai és Gyulai több költeménye jelent meg saját fordításában. S ámbár a szerb közönség eme jól szerkesztett lapot nagy pártolásban részesíté, Jovanovics mégis megszüntette lapját, egy barátja anyagi érdekeit akarván előmozdítani, ki ugyanakkor a „Danica“ (Hajnalesillag) szépirodalmi lapot szerkeszté. Majd 1864-ben „Zmaj“ (Sárkány) című élelapot alapított s innét irodalmi neve „Zmaj“. Ezt a lapot szerkeszté 1872-ig, midőn e helyett a „Zsiza“ (Szikra) című élelapot inditá meg. Ennek megszüntése után pedig alapitá 1878-ban a „Sztarmali“ (Kis okosdi) című humorisztikus lapot, mely azóta folytonosan szerkesztése alatt jelenik meg s fenállása óta szüntelenül nagy pártolásban részesül.

Arany „Toldi Miklósa“ 1857-ben jelent meg tőle oly sikerült fordításban, hogy a szerb közönség e magyar költőt beszélt, mint a Jovanovics saját szerzeményét fogadta. Ép ily sikerrel fordította le Arany „Toldi estjét“, „Toldi szerelmének“ egy részét (az egész költemény lefordításán most fáradozik), „Murány ostromát“, Petöfi „János vitézét“ s számos dalait, Ljermontov „Demon“-ját és különféle magyar költői termékeket, melyeknek nemcsak anyag-, hanem alakú áttöltése által tökéletesen

elérte minden műfordítás feladatát, mely tudvalegőleg abban áll, hogy az az eredetinek nemesak tartalomában, hanem alakban és stílusban, jellemében és hangban is hű mása legyen.

A Kisfaludy-Társaság Jovanovics irodalmi érdemei méltánylásának legszebb jelét adta akkor, midőn a magyar költők ez egyetlen kitérő műfordítóját 1867-ben tagjának megválasztotta.

Jovanovics e megtisztelő kitüntetését a szó teljes értelmében megérdemelte, mert a magyar költői műveket oly remekül fordítja szerb nyelvre, hogy azok teljesen ugyanazt a gyönyörűséget keltik az olvasóban, mint a melyet az eredetinek olvasásán érezne, ha az saját nemzeti nyelvén volna írva.

Ezenkívül „Keleti gyöngyök“ cím alatt a keleti költők, Hafiz és Mirza Saifi dalait fordította át a szerb irodalomba az eredeti művek teljes eredetiségével.

Van egy a népeletről merített igen jó vígjáték is: „A ponty“, melyet folyvást nagy sikerrel adnak elő a szerb színpadon. Itt több novellát is, melyek közül „A csaló lány“ és „Brankovics Vidovszava“ közkeletű olvasmányai a szerb népek.

„Brankovics Vidovszava“ megjelent a „Fővárosi Lapok“ban is. „Egy család balvégzete“ cím alatt Szokolovics József sikerült fordításában.

Irodalmi működésének 25-ik évfordulóját 1874-ben november elején ünnepelték meg Újvidéken egy a szerb, mint a testvér magyar nemzet élénk részvétele mellett. Ez alkalommal I. Miklós, Montenegró vitéz költő fejedelmének Danilo rend középkeresztjével tüntette ki Jovanovicsot egy igen szép levél kíséretében, melyben a többi közt ezeket mondja: „Gyönyörű dalai, a szép és igaz, a jellemzősége és lángoló hazaszeretet megannyi magasztos nyilatkozványai már régóta a legnagyobb tisztelettel töltik el keblemet mind személye, mind költeményei iránt. Igen örülök, hogy huszonöt éves irodalmi működésének megünneplése a szerb nemzet által alkalmat ad nekem, hogy különös nagybecsülésem jeléül ön számára megküldhessem a Montenegró függetlensége emlékére alapított Danilo renddel a hó kívánsággal, viselje azt oly szívesen, a mily szeretettel és tisztelettel én azt önnek adományozom, ez által is csak csekély jelét kívánva adni annak, mennyire méltatom sikerűs irodalmi működését.“

A magyar irodalom kitűnőségei közül is többen igen szívvel-érvel üdvözölték a jubiláló költőt. Legyen szabad e szép üdvözlések közül néhányat megemlítenem.

A magyar költészet gazdag birodalmának fejedelmek, koszorús nagy költői, Arany János ezeket írja: „Szerencsémnek tartanám Jovanovics tisztelt pályatársam negyedszázados örömmünneplését személyesen részt vehetni, annyival inkább, mert én a tisztelt jubiláló urnak csekély költeményemnek a szerb közönséggel ismertetéséért különös elismeréssel is adósa vagyok. Azonban miután folytonos gyöngékedésem miatt e szerencséről le kell mondanom: csak távolról fejezhetem ki azon tiszteletet, melyel szerb társam érdemei iránt viseltem s kívánom, hogy az Isten a szerb irodalom dicsőségére még sokáig éltesse s vidám munkacserében tartsa meg.“

Társaságunk nagyérdemű elnöke, Gyulai Pál szép üdvözlésében ezeket mondja: „Vettem f. évi (1874.) október 23-án kelt becses levelét, melyben mint bizottsági elnök meghívni méltóztatik Jovanovics János szerb nemzeti költőnek Újvidéken tartandó huszonöt éves jubileumára. Fogadják köszönetemet e megtiszteltetésért. Bár a szerb költészet és irodalom csak másodkézből, fordításokból ismerem, mindig élénk rokonszenvvel viseltem iránta. Az általam szerkesztett „Budapesti Szemle“ben éppen most közlök egy hosszabb tanulmányt Szerbia történelmének egyik nevezetesebb korszakáról s közelebbről a szerb beszéltudományt fogja ismertetni egy szintén avatott toll. De Jovanovics Jánoshoz, az ünneplendő költőhöz a rokonszenvnek még egy más kapusa is fűz. Ő a magyar költészet nem egy virágát ültette át a szerb irodalomba, s a Kisfaludy-társaság, tagjának választva, egyik díszet szemlélt benne. Nagyon sajnálom, hogy hivatalos teendőim miatt egy pár napra sem távoztam jelenleg Budapestről s nem vehetek részt ez ünnepélyen. De a távolból tisztelettel és legjobb kívánságaimmal én is üdvözölöm a költőt; óhajtom különösen, hogy még sokáig gazdagíthassa a szerb költészetet szellemi gyümölcseivel s folyvást erősítse az irodalom terén a szerb és magyar nemzet közt a testvériségi hajlamot, melynek ő oly kiváló képviselője.“

A szívsgalta szerelmi dalok dala: Tóth Kálmán üdvözlése így hangzik: „A meghívást Zmaj-Jovanovics János költőnek jubileumára köszönettel vettem. Csak gyöngékedő egészségi állapotom akadályoz, hogy személyesen meg nem jelenek. Pedig szerettem volna én, mint a múlt évben jubilált magyar költő, a most jubiláló szerb költővel kezdet szorítani s ezt mondani: a mit a két testvérnép közt a politika rontott, azt a költészet az örökség szeretetében találkozó egyesülés hozza helyre. Eljen Zmaj-Jovanovics János.“

A szerb kultúra történetében ez volt az első eset, hogy a nép örömmünnepléssel illette meg egy kedvenc költőjének huszonöt éves irodalmi működését.

Legújabb időben Jovanovics a gyermekvilág nevelése és művelésére fordítja különös figyelmét s e célból 1880 óta „Neven“ (Repkény) című lapot szerkeszt, melybe oly költeményeket ír, melyek a gyermekirodalom valódi gyöngyének, megannyi apró drágaköveknek tekinthetők.

Ez igen ritka, kivételes tünemény a mai korban, midőn a vizsgálati, elemzési és filozófiai irány mindenben, még a költészetben is annyira uralkodóvá lett. Jól mondja Macaulay: „Aki egy irodalmilag felvilágosodott társadalomban nagy költő akar lenni, kis gyermekké kell előbb válnia. Lelkének egész szövevényét le kell először hontogatnia. El kell igen sokat felejtetnie azon tudományból, mely eddig talán földesége volt.“

Jovanovicsnak nincs szüksége rá, hogy szétszedje lelkét, hogy újra gyermekké legyen: költői tehetsége, fogékonysága és képzelte olyan maradt, mint gyermekkorában volt. Míg kortársait az idő aggítja, ő mindinkább ifjul, szelleméből semmi sem veszett el, egyik nemzedékről a másikra száll az, mint egy bűvös eszme. Kiváló szellemek tudvalegőleg abban különböznek a köznapiaiktól, hogy míg ezeknél az évek mulnak, amazoknál az évek gyűlnek. Menneél több év van a köznapis lények mögött, annál kevesebb marad előtük; s menneél több év áll a kiváló szellemek mögött, annál több van előttük, mert a halhatatlanság az örök ifjúság. S egy negyvenéves költői pályája olyan tükör, mely mindenkit megszépi, aki abba beleérezhet.

Jovanovics örökbeesű műveket alkotott „Rózsák“ és „Hervadt rózsák“ című költeményfüzetekben.

A „Rózsák“at a Kisfaludy-Társaság pártfogása mellett Pavlovics Jenő fordította le magyar nyelvre 1875-ben, nem éppen a legjobb szerencsével. Általában véve csak sajnálni lehet, hogy mindaddig nem igen akadt Jovanovicshoz hasonló lelki és szellemű költő, ki az ő dalait oly műgonddal, finom izléssel és értelemmel, az eredetinek teljes átérésével, a hozzásimulás ritka sikerével, a forma művészi fejlettségével és könnyűségével, s a költői nyelv egész változatos gazdagságával egy fordította volna le más nyelvekre, mint ezt Jovanovics teszi, midőn más költők költeményeit a szerb irodalomba ülteti át.

A „Rózsák“ban feltárja a költő kebelét és lelkét oly meghitt bizalommal, hogy szívörténete nyílt könyv lesz azonnal, melyben dús érzelem lobog. Szerelme félér egy örökkévalósággal. Tele van az érzelmekkel, melyeknek nincsen vége. Szerelme mélyebb mint a tenger-szem, s magasabb mint a csillagjárás. A szerelmadta boldogság felmagasztalt érzetében megszűnik reá nézve létezni a külvilág. Olvasva méla, gyermeket bizékonnyal leke a szerelmi vallomását, égo szíve túlaradozásait: e nyílt nemes ösztönesség új hullámszába hozza rég lecsillapult kedélyvilágunkat, s örömet hallgatjuk a szerelme örökkévalóságáról álmodozó költő szavait, melyek szívünkben viszhangozt keltenek. Multjában ép így újra el s figyel a sok tüzet kiállott agg harcos, ha az ifjú szőlő újabb idők esatáiról. E szerelmi költeményei mintegy enyhülést szereznek forró, ösztönös, üdv és boldogsághozó szerelme vágyai és fájdalomai, epedései és gyötrelmeinek.

A „Rózsák“ban költők örök emlékét emelt késsőbb nevévé lett hűn szeretett Rózsájának, ki ártatlan bájjal gazdagon, rejtekben nyílt, mint a bereknek ibolyája s eszmény gyanánt ott tündöklött a költő első álmaiban. Ott lakott ő egyes-egyedül a költő keblében, kinek minden esőp vére csak neki áldozott. Őt szerette, őt tisztelte a költő lelkének minden érzésével, szívének minden verésével. E bűbajos, szerény s igénytelen, angyalisza lelkű hajadon, arcán mosollyal, természetén báj-lal, vidám volt mint a hajnalhassadás, kedélyes mint a költő lelke, édes mint a esőkesattanás. Gyöngédség, szé-lidség és hűvű egyesültek kedélyében. Együtt és összhangzatban élt benne a szűz, a tündér és a nő. Ugy tűnt fel ő költőnk komor élete láthatárán, mint valamely szép, ragyogó csillag, mely tündöklő sugarainak varázsgyöngyével boldogságot árasztott költőnk kedélyvilágán. E bűbajos lény volt költőnk örömeinek jósága, örömeinek szépsége, lelkéből lelkezett szép lelke, ház-tűzhelyének drága kincse, fűdvének gyöngyvirága, szemének szép világa, édes menyországa, fényes napvilága, felhőitlen szép ege, boldogságának bájnalénye s mindkét életének egyetlen reménye. Fényes szemű, fényes lelke egész életét át világot hintett a költőre, ki e két fátyla tündérlobogása mellett folytonosan a hetedik menybe nézett. Mikor a költő e bűbajos lény szemébe néz, elfeledi az egész világot és egy másik világot lát megteremtve azokban tele gyönyörrel, kéjjel, földi fűdvösséggel. Szerelmét megszentesté a szív messiása s így nem is kellett neki „más Isten szentírása.“

A „Rózsák“ban foglalt költeményei valóságos zöldelő bokor, melyen folyvást teremnek s virulnak a költő boldog szerelmének örökzöld lombjai. E költeményekben benne van költőnk élettörténetének egy boldog szaka. Alig egyebek e dalai, mint élete küzdelmeinek és viszonyainak leírásai. E költeményei arra mutatnak, hogy a benyomások elfogadására nagy fokossággal bír, mely őt arra képesíti, hogy megtestesítve állítsa szemünk elé e benyomásokat. Innét van, hogy e költeményeit is oly kiváló mértékben jellemzi a valóságos elhűtség. Ande aki mélyen szeret, mély fájdalomra is készen álljon. A szeretet nemesak örömet ígér, hanem szenvedésre is kötelez.

## NAGY LEÁNYOK A SZÜNÓRÁKBAN.

Tikkasztó júniusi nap volt, a növendékek mindegyike egy-egy könyvvel vagy kézmunkával kezében igyekezett magának helyet keresni, hogy a szabad délutánt, amennyire a körülmények megengedik, kellemesen töltsék el. Magam is egy sarokba szorultam, az ablakhoz oly közel, hogy a járó-kelőköt az után félig-meddig figyelemmel kísérhettem. Az osztályban nagy lármá volt: mert sokan hangosan készülték a holnapi világtörténeti leckére, mások az irodalomtörténetet nyagagták vagy a neveléstörténet iróját szidták, mert annyi nevet és számot merészkedett könyvébe jegyezni, melyeket úgy is elfelejt az ember mielőbb. Néhányan írásbeli dolgozatokkal foglalkoztak, magam pedig rajzlapomat végeztem be, figyelmesen hallgatva a mellettem ülő társomra, ki éppen arra a leckére készült, melynek tudása legjobban fért volna rám, a „psychologia.“

Csak néhány héttel voltunk a vizsgák előtt s még igen sok tanulni valónk maradt: azért is fogtunk oly komolyan a munkához. De ki tehet róla, hogy a meleg mind nyomasztóbb lesz. Az ég elsőtől a sűrű fekete felhőktől, melyek egymás fölé tornyosulnak, a kocsik gyorsabban robognak mint máskor, csak úgy reng bele a ház. Lassankint megürül a széles út, mert kiki menedékhelyet keres magának a készülöben levő vihar előtt, mely óriási porfelleg alakjában jelentette be magát, mihez a szél felhemen ivóltott.

Néma esend volt termünkben. Senki sem tanult már s miért tagadnám, huszonketten voltunk, mind nagy lányok, de egytől-egyig valamennyien feltűntek. A magam arcát nem láttam, de a többi lányok mind elhalványodtak. — Bujjünk össze a lányok, indítványozám s mindnyájan összerültünk. Egyszerre mintha lángba borult volna az állam jövendő adománya, úgy kivilágította a villám termünkét s utána egy rettenetes dörgés hallatszott. Felsikoltánk s midőn láttuk, mi sem történt, hangosan felkaecagtunk. De dörgés dörgést érte, dió nagyságu csépek estek a földre, az ablakokon pedig csak úgy kocentak a jégdarabok. Nem mertünk többé nevetni. Néhányan imádkoztak, különösen a falusi gazdák lányai voltak megrémülve és sirva gondoltak távol otthonukra. Vajjon ott is oly kegyetlen idő jár-e? Majd azon vesszük észre magunkat, hogy in corpore pitegyünk, mi óriási nevetést szül, melyet azonban újból elnémít egy kegyetlen dörgés. Körülbelül háromnegyed óráig tarthatott ez így, miáltal a vihar lassankint kitombolt, sűrű esendes esőnek engedte tét.

Most úgy sem lehet tanulni lányok, sőt a terem mint a zsák, meséljünk egyet, szölt egyikünk. — Mint

rendesen, egy fiatal özvegy asszony, öz. Dirmák Imréné Pető Lujza, egyik kedvenc társnőnk volt az áldozat. Bár hogyan szabadkozott, mesélnie kellett: mert ő volt köztünk a legtudakosabb az életismeret terén. E gyakori szíveségeért sügtünk is neki gőzerővel, ha felelt.

Igen, igen, mesélje el már egyszer élte történetét, kérjük szépen, mindnyájan kérjük. De ne hagyjon el semmit se. A-tól Z-ig, rimázkodánk. — Kedvenc társnőnk szabadkozott, de hiába, mert legyőzöttet. Mesélnie kellett s mi áhítattal esüngtünk szavain.

„A mint tudjátok már lányok, édes apám szolgabíró volt R. városában. Itt a leggazdagabb földesur leánya beleszeretett. Együvé lettek s e házasságból származott 3 testvérbátyám, Sándor a hadnagy, Vilmos, ki tengerész és Dezső, kinek kora gyermekégtől fogva a papi pályához volt hajlama és jelenleg kispap Pozsonyban. Dezső már 9 éves volt, mikor én születtem. De szegény jó anyám születésem óta folyton gyöngékedett s így korán szoktam el a játéktól. Mindig jó anyám körül forogódtam s igyekeztem őt, amennyire zsenge korom engedé, a házi kötelemektől felmenteni.“

Sándor és Vilmos igen vad gyerekek voltak, csak Dezső volt természeténél fogva esendes, szelid s szabad idejében újságot vagy bibliát olvasott édes anyámnak, miattal én lábam mellett ilve köztögettem. 14 éves koromig jártam iskolába s aztán egészen a házi teendőknek szenteltem magam, mit annyival nagyobb élvezettel tettem, mert szegény mamám mindig gyöngékedt, mindig betegelő lett. Betegsége csakhamar ágyba szorította s Dezső velem együtt sok szomorú napokat töltött ágya mellett. Számos éjjel is virrasztottunk, felváltva édes atyákkal, mellette. Hónap hónap után mult el változatlanul. Végre elérkezett 16. születésnapom, melyet teljes esendben és szomoruan ültünk meg, mert jó anyám az nap igen gyengén érezte magát. Magához szólított s halk hangon mondá: „Meglásd lányom, boldog leszesz az életben, mert oly híven szeretted szülőidet s ha meg találhék halmi lányom, szentül fogadd édes atyád szavát mindenben. Nagy lány vagy már, ma-holnap kérőd akadnak: de a választást bízd édes atyádra.“ Könyves szemekkel ígértem jó mamámnak, hogy akarata szerint fogok eselekedni.

De ő nem tudta, hogy szíven már fogva volt, hogy két tüzes szem már is libilneselt örökre. Délben gyönyörű esokorral lepett meg szíven választottja, orvosunk fia Jani, Margit barátnőm fivere, ki festő volt s néhány hónapra hazajött, hogy kedves otthona tájékról vehessen föl egy-egy rajtot. Ő anyám mosolygott, midőn látta, mily örömet szerez nekem a virág s mintha hallotta volna szíven dobbanását, halkán fenyegetve mondá: lányom, lányom!

Két hónappal ezután jó anyám kiszendet, egy megtört férj s négy vigasztalhatatlan gyermeket hagyva maga után.“

Dirmákné egy elérékenyült, hogy nem tudott szöhoz jutni. Mi is halkán sirtunk vele. — De mi az lányok, riadt föl egyikünk, neszt hallok a folyosón. Valaki lassu léptekkel közeledik ajtónk felé. Jól ismertük e lépéseket s egy pillanat alatt kiki helyén termett s könyvébe há-mult, miattal az ajtó kinyílt s öngysága belépett. Föl-álltunk s öngysága a heteseket megkérdezte, nem történt-e kár az ajtón, ablakokon stb. Mit tanulnak lányok? Kérde. — Legtöbben világtörténetre készülünk. — És hol tartanak? — A 3. triumvirátus és Julius Caesárnál. — Öngysága ezzel meglegedett s elhagya termünkét, folyt-atva az inspekiót a többi osztályokban. — No lányok, szerbusz Caesar! mondám, fogadjunk, holnap bejő öngy-sága a világtörténeti órát meghallgatni, nagyon is komo-lyan nézett széjjel. A lányok letromfoltak. Te mindig jós vagy, mondák, vegyük inkább körül Dirmáknét hadd foly-tassa meséjét.

Ugy is tevének s bár erősen szabadkozott Dirmákné, a többség győzött s mesélnie kellett.

„Árvák maradtunk tehát s én vigasztalhatatlan vol-tam. Édes atyám megszánt és ritkán hagyott egyedül. Vendégeket hívott házához s barátnőmet is felszólítá, hogy el-ellátogassanak hozzám. Idővel beletörődtem változhatatlan sorsomba s felkeresém mindazokat, kik jó anyám su-lyos betegsége előtt házukba járatosak voltak. Legtöbb-ször járt hozzám Horváth Margit, Jani huga, ez volt festő-lelki barátnőm. Néha Jani is eljött rajzoló tékájával, melybe vázlatokat firkálgatott. S tudjátok kedves társnőim, bár magam sem tudom miként történt, de ha árva egy-általában boldog lehet, ugy én annak véltem magam, ha Margitékkal együtt voltam. Lehet, hogy Jani mindezeket tudta, érezte, de ő nem szölt. Egyszer azonban észrevettem, hogy aremasomat rajzolgatja tékájába s szíven össze-rezent a titkos örömtől. Mikor a rajz elkészült, Jani virág-betűkkel írt alá mindenfeléket, amik éppen nem érintettek kellemetlenül „örökké tied, imádlak, forrón szeretlek, érted élek s halok“ stb. Sokkal fiatalabb voltam, mintsem hogy mindezek tudata nem boldogított volna kimondhatatlanul. De a boldog napok rövid keletűek szoktak lenni. Jani szabadságideje csakhamar letelt, Bécsbe kellett mennie, tanulmányai betetőzése végett s a válás kínos percei meg-érkezének. Jani kezemet szótalanul szorította övéibe s mondá: Értjük egymást Lujzám, ugy-e megvársz, mig érted jövök? Forró könnyek adták erre a választ s Jani távozott.

Újból fájó irt éreztem szívenben. Levert, kedvetlen lettem s édes atyám többször kérdésősködött hölgyletem felöl.

Egy reggel szobájába hivatott s így szölt: Tudod-e Lujzám, mi a leány hivatása, jövoje? — Arcom pirján észrevette atyám, hogy tudom. — Most leányom, mondá, felelj őszintén, van-e szívednek e tekintetben valami kívá-nalma? — Nincsen, sieték válaszolni s e hazug szövt én volt éltém megrontója, bánatom csirája. Azóta eszer szótam meg keserűen e balgaságotam, de szégyeltem atyámnak bevallani az igazat.

Szegény jó atyám, egész boldognak látszott s így szölt: Mindig jó gyermek voltál, fogadd el atyai tanácsomat. Dirmák Andor földesur fia, Imre, ki régóta szeret, megkérte kezdet, Joraváló, rendes gyerek s ha előbbi szavadat megbánni okod nincsen, ugy erédj nőül hozzája, mert ezt szemeltem ki magamnak mint volt s tudom lá-nyom, senki a világon oly boldoggá nem tehet majdan, mint Imre.

Szíven összeszorult, areom lángolt s szödtetem. Fáj-dalmamban felsikolhattam volna: „Hazudtam apám, mást szeretek!“ De megboldogult jó anyám intó szavainak em-lékezete elnémított. „Bízd a választást atyádra“ zúgott a fülemben s Jani emléke elhomályosult. Hallgattam s atyám hallgatásomat kedvező válasznak vette, így szölt: Ké-szülj tehát lányom, vasárnap kézfogó lesz s három hó-nappal rája lakodalom. Örült valék s a sors nem engedte, hogy eszmeletemhez térjek. Nem derítettem föl atyámuak

az igazat. A kézfogó megtörtént, a lakodalmot kitűzték. Fivéreim hazajöttek s Margit koszorújának készült Sándor bátyámmal, de 8 nappal az esküvő előtt, Margit sirva mondott le a tisztségéről — s én tudtam, honnan fű a szél.

Nyughatatlan valék, vajjon eljön-e a menyegzőre? Bár ne jönne el, gondolám s ő nem is jött el.

Vagy három éve lehettem férjnél, a lehető legboldogtalanabb viszonyok között. Férjem korhely lett, vagyónát csak úgy szőrogtatta. Naphosszat tivornyázott s ritkán aludt houn. Epp egy reggel ittasan toppant be nagy lármával a szobába, midőn koci rohogott el lakásom előtt. A koci nem állott meg, de azért megismertem a bennülőt. Jani volt, ki, mivel tanári diplomát szerzett, szülői látogatására jött haza. Összeborzadtam, de a férjem hosszan elterült a kereveten s erősen szitkozódott, mire csakhamar hortyogni kezdett. En hangos zokogásba törtem ki, jó anyámra gondoltam. Mi lett leányodból, de jó, hogy már nem él s nem látod szenvedéseit, mondám. Eközben kocognak ajtómon. Ki az? sikolték fel. — Régi jó barát, szolt egy hang, mely véretem fagyasztá meg. Jani volt. Férjemre rázártam az ajtót, szememet lezártam s az udvarra mentem. Jani már tudta, mily állapotban jött haza férjem s a szobába igyekezett menni minden áron. De én visszatartottam s könyörögve mondtam: Jani, ha ezer esküjének egyike igaz volt, ne tegyen még boldogtalanabbá, távozzék. — Hosszasan nézett reám s hervadt arcom még jobban elhalványodott. Kezet fogott s távozott.

Eszeveszetten rohantam szobámba, honnan már hallottam férjem szitkozódásait, ki, mivel az ajtót rája zártam, hangosan kiabált. Sietve kinyitottam az ajtót, de férjem megragadott s keményen megütölgelt. Nem éreztem volna fájdalmat, de Jani, ki az utcáról lármát hallott, be-nézett az ablakon. Ez fájt, ez elrabolta eszmeletem s ájultan összerogytam. Jani segítségemre sietett, a miért férjem párbajra hívta ki Janit még az nap s a sors keze férjemet sújtá. Jani külföldre szökött. Azóta két év múlt el. Atyámat sirba vitte a bánat s én kis vagyonunkat biztonságba hoztam, ide jöttem közelebb lányok s megtanulom én is mint ti, a legtisztességesebb uton való kenyérkeresést.

Szegény Dirmákné, mondánk, sohse meggyünk férjhez. Igen, mig meg nem kérnek, szolt egyikünk. Ezalatt a vacsorához esengettek és sohasem folyt le oly szóvalat a vacsora, mint az este. Vacsora után elővettük a 3 triumviratust, J. Caesárt s a fölött tartott halotti beszédet. Másnap önagsága esakugyan bejött a világtörténeli órára s gyönyörködött S. tanár ural egyútt a fényesnél fényesebb feleleteken.

Azóta nem mertük Dirmáknét fölkeríni, hogy mesél-gessen, tökéletesen beértük ezzel is.

Egy reggel vendéget kapott Dirmákné s önagsága, mi nagy kegy volt, szabad napot adott kedvencünknek. Este visszajött Dirmákné valami Horváth nével s mi addig kombináltunk a dolgot, mig kiderítettük, hogy Horváth néni még a vizsgák előtt haza szándékozik vinni Dirmáknét. Janival való egybekelésére, ki Párisból visszajöve, tanári állásra tett szert s boldogtalan szerelmét boldoggá óhajta tenni. — Zokogva bucsúztunk kedvenc társnőnkől s ezer áldást könyörögtünk a Mindenhatóhoz tartós boldogságáért.

S-né.

### A közönség köréből.

Szuli József ó-beesei prépost, esperes-plébános a következő sorokat küldte be hozzánk:

A Népészólója 22-ik számában kétségkívül Milasin József ügyvéd által beadva kis közlemény jelent meg, mely szerint én, Bogár Mihály bács-földvári plébános, „számtalanok előtt“ huncut-gazembernek neveztem, s azt mondtam: átkozott a föld, mely kopersóját földi, vesse ki a föld! — Erre nézve felvilágosítást tartozom adni. Bogár Mihály még múlt évi július hó elején halt meg és halála után a templom pénztárában több száz forintnyi hiány mutatkozott, melyet a hagyatékából kellett volna pótolni. Ez azonban lehetetlen volt, mert egy ügyvéd a beteggel oly intézkedéseket tétetett, melyek szerint minden ingó és ingatlan vagyonát pár rokonára iratta végső napjaiban. Midőn e rokonokkal a hiányzó összeg megtérítéséről hivatalosan értekeztem s ők a megtérítéstől vonakodtak, arról volt szó, hogy vagy ők vették el a pénzt mint környezői, vagy a boldogult kezelte el. Minthogy ők ezt a maguk részéről tagadták, akkor mondtam olyast, hogy hiszen akkor a boldogult bánt volna hűlentül az egyház pénzével, hiszen akkor ő gazember volt volna s átkozott volna a föld, mely kopersóját földi!

Az én mondásom föltételes volt, arra irányult, hogy a rokonokat a boldogult emlékének meggyalázásától visszatartsam.

Tartózkodtam is e szomorú dologról az érdeklettek kivül mások előtt beszélni, egy hirlapba szánt közleményt is megakadályoztam. Hogy most egy év után nyilvánosan szöba hozza valaki s engem ily felvilágosításra bajt, ez által a boldogult emléke iránti kegyeletet egyedül a sértette meg, ki ezen szá-nandó esetet előidézte s most a nyilvánosság elé kényszeríti. Mennyire fölösleges ez, kitűnik abból, mert a hiányzott összeg nagy részét a rokonok utóbb mégis csak megtérítették s ekként jórésben megkönnyítették a földet az elhunyt kopersója felett.

### Naptár. Junius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
7 Pént.	Róbert	Róbert	26 Karpus
8 Szom.	Medárd	Medárd	27 Terap
9 Vas.	F Pünk. vas.	F Pünk. v.	28 A Pünk. v.
10 Hétfő	Pünkösdfest.	Pünkö. d. h.	29 Pünk. h.
11 Kedd	Barnabás	Barnabás	30 Izsák v.
12 Szer.	Kántor †	Basilides	31 Hermina
13 Csüt.	Páduai Antal	Tóbiás	10 Junius
14 Pént.	N. Vazul	Vazul	2 Nicefor

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Helyettesíti:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

## HIRDETÉSEK.

1220. sz.

Csávoly községétől.

1889.

### Hirdetmény.

Alulírott község elöljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a értelmében a községet mint erkölcsi testületet illető vadászati jog, Csávoly község határára illetőleg, f. évi június hó 29-én d. u. 3 órakor Csávoly községében 1889. évi augusztus hó 1-től 6 évi bérlettartamra nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár egy évre 15 frt, melynek 10%-a az árverés megkezdése előtt leteendő.

Kelt Csávolyon, 1889. május 26-án.

Auer Ferenc,

Tresz Márton,

jegyző.

3—3

biró.

### A NEW-YORK

életbiztosító társaság.

Alapított 1845-ben s tisztán kölcsönösségen alapul.

1889. január 1-én az aktívák 484 millió frankra ruktak. Felosztható nyereségtöbblet 36.703,761 frank.

A tőkeletétek jövedelme 22 millió frank, ami az aktívák 5%-át meghaladja és a tartalék 5%-%-át teszi.

Fennállása óta, 1889. január 1-ig a társaság kifizetett:

Esedékes biztosításokért . . . 300.693,499 frankot.

Nyeresmények és visszaváltásokért 306.814,310 „

Az 1888-ban ujonnan felvett biztosítások 647 millió frankra emelkednek.

A társaság Európa fővárosaiban épügy mint Ázsiában, Afrikában, Amerikában fiókokat állított fel. Miután tisztán kölcsönösségen alapul és miután nincsenek részvényesei, a tőke és nyereség a biztosítottak kizárólagos tulajdona marad.

Referenciák Magyarországon:  
A magyar általános hitelbank.  
A pesti magyar kereskedelmi bank.  
Strasser és König Budapesten.  
Deutsch Ignác és fia Budapesten.

Közelebbi felvilágosításokat ad:

a „New-York“ életbiztosító-társaság igazgatósága, Budapest, koronaherceg-utca 20., és a zombori főügynöksége: Barany Lipót és fia urak. 8—3

**100,000 darab**  
**égetett téglá** jutányos áron kapható Szettele Antal földésznél Krusevlyán. U. p. Gákova. 3—3

954. sz.

1889.

### Hirdetmény.

Nemes-Militics község képviselőtestületének f. évi június hó 1-én hozott 4. számú határozata szerint ezennel közhírré tétetik, hogy Nemes-Militics vadászterülete 1891. évi január hó 1-től 1896. év végéig, vagyis hat egymásután következő évekre nyilvános árverés útján Nemes-Militics községében f. évi június hó 17-én d. e. 9 órakor a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adatik.

Kelt Nemes-Militicsen, 1889. évi június 1-én.

Kaich József,

Vidakovich Ádám,

jegyző.

3—2

biró.

827. szám.

kig. 1889.

### Árverési hirdetmény.

Monostorszegh község határában gyakorlandó vadászati jog 1889. évi augusztus 1-től kezdve 6 egymásután következő évre folyó évi június hó 26-án d. e. 9 órakor árverés útján bérbe adatik.

A kikiáltási ár 40 frtban állapított meg, melynek 10%-a bánatpénzüll fizetendő le; egyéb feltételek, ugy a kivételek alá eső földbirtokok tulajdonosainak nevei, a községjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Monostorszeghen, 1889. évi május hó 25-én.

Kapetanovits János,

Forgich Márton,

jegyző.

3—1

biró.

Egy 6 gimnáziumi osztályt végzett, jó családból származó ifju, előnyös feltételek mellett, gyógyszerész-gyakornokul felvétetik Lux Mihály sztanisicsi gyógyszerésznél. 3—2

### Hirdetmény.

Van szerencsém a t. c. közönség beceses figyelmébe ajánlani friss töltésű

**ásványvizeimet,**

továbbá bátor vagyok a t. c. közönség tudomására hozni, hogy a rég ismert és jó hatással bíró

**borszéki viz főraktárát**

birom, és az alatt jegyzett áron vagyok képes a t. c. közönség b. rendelkezésére bocsájtani, u. m.:

1 1/10 lit. üveg 25 kr.

Tisztelettel

1 „ „ 20 kr.

1/2 „ „ 15 kr.

Sztrilich Zsigmond.

2057. szám.

kig. 1889.

### Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye Gyurgyevő községben rendszeresített évi 200 firtal javadalmazott községi kézbesítői állásra pályázatot nyitok s a választás határnapjául folyó évi június hó 20-ik napjának délelőtti 9 óráját tűzöm ki.

Miről a pályázni kívánók oly felhívással értesítettnek, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve, alulírott főszolgabírói hivatalnál folyó évi június hó 19-ig nyújtsák be.

Kelt Zsablyán a szolgabírói hivatalnál 1889. évi május hó 29-ik napján.

Főszolgabíró helyett:

**Késmárky Gyula,**

szolgabíró.

3—1

658. szám.

Szántova községétől.

ex 1889.

### Hirdetmény.

Szántova község határában a község mint erkölcsi testületet illető vadászati jog 1889. évi augusztus hó 1-től számitandó 6 egymás után következő évre folyó évi június hó 23-án d. u. 3 órakor Szántova községében 1889. évi augusztus útján bérbe adatik.

Kikiáltási ár egy évre 15 frt, melynek 10%-a bánatpénzüll az árverést eszközölő községi elöljáróságnál az árverés megkezdése előtt leteendő.

Szántován, 1889. évi június hó 4-én.

Paul József,

Laczkó Ferenc,

jegyző.

3—1

biró.

1151. szám.

közs. 1889.

### Haszonbéri hirdetmény.

Bajsa község elöljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a értelmében a községet mint erkölcsi testületet illető vadászati jog községünk határára illetőleg folyó évi június hó 23-án délutáni 3 órakor Bajsa községében 1889. évi augusztus hó 1-től 1895. évi július hó 31-éig bezárólag 6 évi időszakra, nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a községében bár-mikor megtekinthetők.

Bajsa, 1889. évi május hó 31-én.

Szilvász János,

Berkés János,

jegyző.

3—1

biró.

# BITTERMANN NÁNDOR

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN.

Elvállal minden e szakba vágó műveket, bármely alak, kiállítás és mennyiségben, nevezetesen: hirlapok, művek, naptárak, táblázatok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok, váltók, gyászlapok, számlák, levélfejek, névjegyek, eljegyzési kártyák, esketési kártyák, sima- és dombor-nyomatu monogramok, stb., **a legpontosabb szolgálat és a legjutányosabb ár mellett.**

Községi nyomtatványokból nagy raktár.

Papir és írószerek

☞ a bevásárlási áron. ☜

**Könyvkötő munkák**

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községeknek egész éven át hitel.

**Schäffner Károl**  
**sörfőzdéjében Zomborban**  
 kapható  
**KIVITELI (EXPORT) PALACK-SÖR**

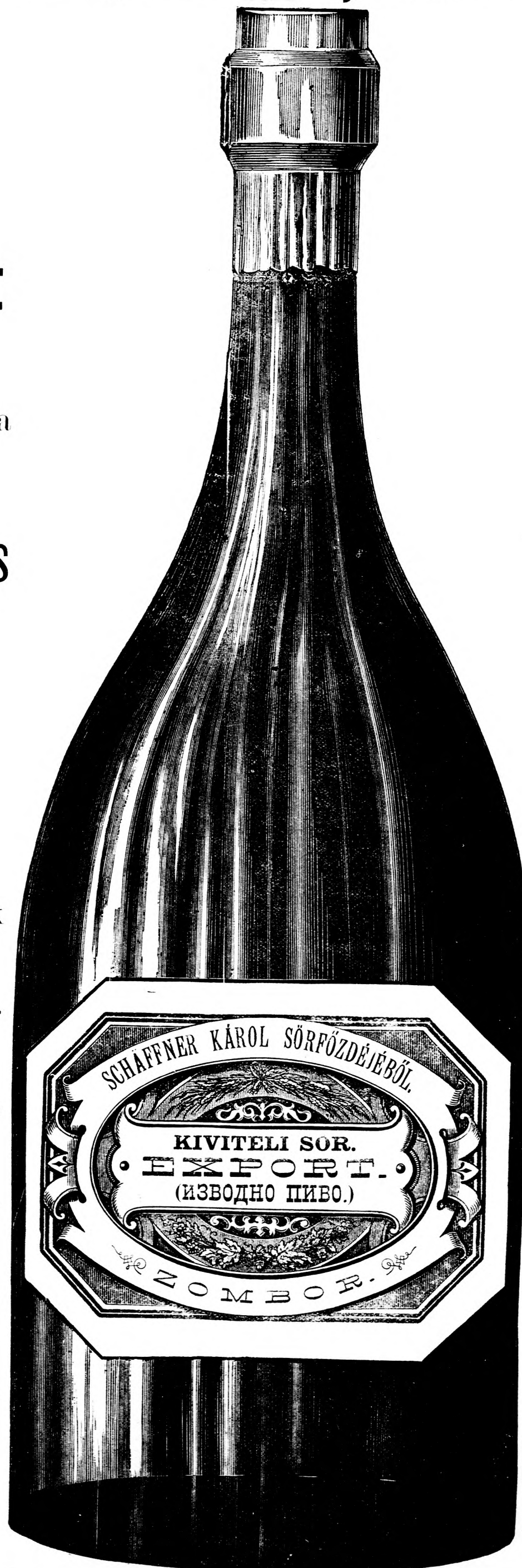
**Zomborban:**

a házhoz szállítva

**25 félliteres**

üvegekben.

A sörös palackok és ládák üresedés-kor azonnal, de legkésőbb a szállításától számítva 6 hét alatt visszaszolgáltatandók.



**Vidékre:**

ládánként esom-  
golva

**50 félliteres**

üvegekben.

A sörös palackok és ládák üresedés-kor azonnal, de legkésőbb a szállításától számítva 6 hét alatt visszaszolgáltatandók.